

פרשת "תרומה"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

פרשת תרומה

מדוע נסמכה פרשת משפטים לפרשת תרומה?

כדי לרמוז לאדם שבשביל לתת תרומה ולתת צדקה צריך קודם שהכסף יהיה נקי שהגיע ביושר ולא דרך גניבה וכדו'. וזהו מה שאנו קוראים בהפטרה של תענית ציבור: "שמרו משפט ועשו צדקה" ובעזרת ה' יתקיים גם המשך הפסוק "כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות"

תרומה (שמות כה: א-כז:יט) על קדושה פנימית וחיצונית (הרב שרגא סימונס)

פרשת השבוע שלנו, היא משאת נפשו של כל אדריכל. היא מכילה תיאור מפורט של מבנה המשכן, שהיה מעין "מקדש נישא" על כתפיהם של בני ישראל, במשך ארבעים שנות נדודיהם במדבר, עד שהגיע למקומו הקבוע בירושלים.

במרכזו של המשכן ניצב ארון הקודש ובתוכו לוחות הברית, שעשרת הדיברות חקוקים עליה ארון הקודש היה מעין תיבה מרובעת עשויה עץ, מצופה זהב טהור מבפנים ומבחוץ. "ועשית אותו זהב וציפית אותו זהב טהור, מבית ומחוץ תצפנו" (שמות כ"ה יא)

הצורך לצפות את צדו החיצוני של הארון בזהב, מובן מאליו: הרי ברור לנו מדוע הפריט החשוב ביותר במשכן כולו, צריך להיראות מלכותי ומפואר. אך נשאלת השאלה, מה היה הצורך הגדול לצפות בזהב גם את חלקו הפנימי של הארון, הרי הוא מוסתר מעין כל ?

הגמרא (מסכת יומא, דף ע"ב ע"ב) מסבירה: תבנית הארון, הזזה בפנימיותו ובחיצוניתו היא סמל למהותו של האדם השלם. כלומר, המראה וההתנהגות החיצוניים של האדם צריכים להיות זהים לפנימיות שלו. או במילים אחרות – "אל תהיה צבוע"!

כולנו מכירים לפחות אדם אחד, שמתנהג בצורה מזויפת – מחייך לקראתך בקלות, אך מוכן לתקוע לך סכין בגב, אם רק יצא לו מזה משהו. למרבית הצער, חלק מיכולתנו להתמודד עם החיים סביבנו, תלויה בכושר ההבחנה שלנו בין המזויף לאמת. (ילדים קטנים מצליחים באופן מוצלח ביותר לרכוש לעצמם את היכולת הזו). יתכן שלזה התכוון שלמה המלך, כשאמר בספר משלי: "פָּצְעֵי אוֹהֵב; וְנִעְתָּרוֹת, נְשִׁיקוֹת שׁוֹנֵא נְאֻמִּים, –". טוב כעסו של ידיד מנשיקתו של האויב, לפחות אתה יודע מה או מי עומד לפניך.!

כשר מבחוץ – 'טרף' מבפנים

אחד הפלאים הגדולים ביותר ביהדות, היא הדרך בה השפה העברית חושפת את האמת על חיי היומיום שלנו. המילה הנרדפת לפרצוף – 'פנים', זהה כמעט לחלוטין למילה המתארת את התוך – 'פנים' (כשהאות פ"א מנוקדת בשווא). דבר זה מלמד אותנו, שהפרצוף שלנו צריך לשקף את מה שאנחנו מרגישים או חושבים מבפנים. (וזה אגב עומד בניגוד גמור למילה האנגלית, 'face' שגזורה מהמילה שפירושה – מראה חיצוני או העמדת פנים

facade

החזיר אם כן, מייצג את מה שמבחוץ נראה לנו כשר, אך מבפנים הוא למעשה טרף גמור

הסלידה של היהדות מכל נושא הצביעות מופיעה גם בדיני הכשרות. ישנו איסור אחד, מפורסם בעולם כולו, החל על כל יהודי – איסור אכילת בשר החזיר, או כל תוצר שעשוי מהחזיר. יחד עם זאת מעניין לציין, שאין שום רמז בתורה על כך שהאיסור הזה הוא אכן חמור יותר מאכילת חרקים לדוגמא. מדוע אם כן, התפתח בעולם דגש מיוחד דווקא על איסור אכילת החזיר?

התורה אומרת לנו (ואנשי הזואולוגיה מצטרפים אליה בהסכמה רבה), שהחזיר הוא בעל החיים היחידי בעולם, שבצדו החיצוני קיימים סימני הכשרות הדרושים (הוא מפריס פרסה ושוסע שסע), אך בצדו הפנימי, סימן הכשרות הדרוש – חסר (הוא אינו מעלה גרה). החזיר אם כן, מייצג את מה שמבחוץ נראה לנו כשר, אך מבפנים הוא למעשה טרף גמור! סוג כזה של צביעות מתואר גם בגמרא, כאחד מאופני ההתנהגות, שהקב"ה סולד ממנה בצורה חריפה ביותר. זו הסיבה, שהחזיר נתפס כחיה המגונה ביותר.

כי האדם עץ השדה...

ונחזור כעת לפרשה שלנו... נותרנו עדיין עם שאלה אחת מטרידה מאד: אם ארון הקודש מצופה כולו זהב טהור, הן בצדו הפנימי והן בצדו החיצוני, אז מדוע היה צורך להכין את השלד של הארון מעץ?! האם לא היה פשוט יותר להכין את הארון מיציקה אחת של זהב טהור?

יש לכך תשובה נפלאה – השגת טוהר ויושר פנימיים אינה מתרחשת בן לילה. כמו כל מטרה נשגבה וחשובה, גם כאן יש צורך בצמיחה עקבית ויציבה לשם השגת המטרה. העץ – שהוא חומר אורגני ודינאמי – מייצג את התפיסה הזו, את הצמיחה הנחוצה להשגת המטרה הסופית.

היהדות איננה דת של "הכול או לא כלום" וקיום מצוות התורה יכול להיעשות בצורה מדורגת. ניתן להתחיל עם הדלקת נרות שבת, או עם לימוד פרשת השבוע למשך רבע שעה בכל יום. יתכן שתבחרו דווקא לומר בכל לילה את קריאת שמע שעל המיטה או שתיתלו את ידיכם "נטילת שחרית.

דמיינו שאתם מגששים את דרככם בתוך מכרה של זהב, כשכל מצווה ומצווה היא חתיכה של זהב בפני עצמה. כמובן שהשאיפה היא, בשלב מסוים, לקיים את כל המצוות באופן שלם. אבל גם אם ניקח על עצמנו רק מצווה אחת, נוכל להעשיר ולהצמיח את חיינו באופן משמעותי ביותר.

מה שחשוב הוא, לא על איזה שלב אנו עומדים בסולם, אלא לאיזה שלב אנו שואפים להגיע וכמה שלבים כבר טיפסנו עד כה. אף עץ אינו משווה את עובי הגזע שלו לגזעו של עץ אחר. צמיחה בדרך התורה זהה בכל מקום בעולם וכל מאמץ שאנו עושים בכדי להתקרב עוד קצת אל הקב"ה – יוצר השפעה מצטברת. יתכן וזו הסיבה שהתורה משווה את האדם לעץ השדה (דברים כ': 19) **"כי האדם עץ השדה"**

כוחה של תורה

הגמרא (במסכת ברכות דף כ"ח ע"א) מספרת, שלישיבתו של התנא המפורסם, רבן גמליאל, היה תנאי קבלה אחד ויחיד – שפנימיותו של המועמד תהיה זהה באופן מוחלט לחיצוניותו! רבן גמליאל. הסכים לקבל רק את האנשים הישרים, הכנים והמשוחררים מכל רמה של צביעות.

הגמרא ממשיכה לספר, שלאחר שרבן גמליאל פרש מתפקידו כראש הישיבה, הונהגה מדיניות חדשה, על פיה, כל תלמיד – מתאים או לא מתאים – רשאי להצטרף. מאות תלמידים חדשים מיהרו להירשם ולהצטרף לישיבה. בנקודה זו, רבן גמליאל מאד התעצב אל לבו, ואמר: "הייתכן, שחס ושלום, אני מנעתי במו ידי את לימוד התורה מאנשים רבים כל כך?!!

בעל חידושי הרי"מ (חי באירופה במאה ה-19) שואל על כך: מה בעצם ניסה לומר פה רבן גמליאל? הרי ברור שידע לאורך כל הדרך, כי תנאי הקבלה שהנהיג בישיבה, מנעו ממספר עצום של תלמידים להצטרף! אז מדוע הוא כל כך הופתע והתעצב על כך כעת?

הוא גילה, שלתורה עצמה יש כוחות לרומם את האדם לרמה נשגבה ביותר.

התשובה לכך, שרבן גמליאל גילה דבר אחר, שלא היה ברור לו קודם לכן. הוא גילה, שכל התלמידים הללו, לאחר שהסתופפו זמן מה בצל קורת הישיבה, הפכו גם הם לאנשים ישרים וכנים וזאת, רק בזכות לימוד התורה שלהם. הוא גילה, שלתורה עצמה יש כוחות לרומם את האדם לרמה נשגבה ביותר.

לפני מספר שנים, שוחחתי בפרטיות עם תלמיד חכם גדול בתורה ואמרתי לו: "רבי, אני כל כך שמח על ההזדמנות שניתנה לי ללמוד תורה. בלעדיה, אני לא יודע היכן הייתי עומד היום" הרב הביט בי ואמר: "גם אני".

בתחילתה של פרשת השבוע, הקב"ה מצווה על העם היהודי "ועשו לי מקדש, ושכנתי בתוכם" (שמות כ"ה:8). הגמרא מציינת, שמבחינה לשונית, היה נכון יותר לכתוב: 'ועשו לי מקדש, ושכנתי בתוכו'. מדוע בחרה התורה להשתמש דווקא במילה זו.

חכמינו מסבירים, שמטרת המשכן היא לא רק יצירת בית עבור הקב"ה, אלא ובעיקר הקדשת מקום לקב"ה בלבו של האדם היהודי, החייב אף הוא לשאוף ולהפוך את עצמו למעין "משכן קטן ומהלך" של קדושה וטוהר.

בואו נבנה את המשכן הפרטי שלנו ובואו נשאף לכך, ש"הארון" שנציב בתוכו, יהיה עשוי מעץ, אך מצופה זהב טהור, מפנים ומחוצה לו.

שבת שלום וחודש טוב

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (כה, א-ב) (חיות יאיר - השל"ה)

ויקחו לי - לשמי (רש"י).

וכבר רבו השואלים - מה רצה רש"י להשמיענו בכך? הסבר מעניין הסביר הגה"ק בעל ה"חיות יאיר" זי"ע והוא יסוד גדול בנתינת צדקה! דמובא בשם השל"ה הק' זי"א שבנתינת צדקה מצטרף שם הוי"ה! דהיינו, הפרוטה שנוטל הנותן בידו היא בדומה לצורת האות יו"ד, חמש אצבעות של הנותן, היא ה"ה"א. וכשהעני פושט את ידו לקבל, הרי זרועו משמשת כ"ו", וכשהעני מקבל לתוך חמש אצבעותיו, הרי ה"ה"א - נמצא השם במלואו! וממשיך ע"כ בעל ה"חיות יאיר", שלפי זה, אם האדם מעלים עין מן הצדקה עד שבא העני ופושט את ידו תחילה, אף כשנותן לו צדקה, אין השם כסדרו, שהרי קודם בא "ו" ה"ה"א של המקבל, ולכן צריכים להקפיד שהנותן יבוא אל העני ולא להיפך! וזה שנאמר (תהלים יא, ז) "כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו". כשם שהקב"ה עושה צדקות בכל עת, טרם יקראו והוא עונה, צדקה כזו אוהב הקב"ה אצל בני אדם, שיתנו קודם שהעני ישפיל עצמו לבקש - "ישר יחזו פנימו", ששם הוי"ה יהיה ישר, כסדר אותיותיו. וזהו מה שגם רצה רש"י להשמיענו, כאן ויתנו לי תרומה, "באיזה אופן? לי - לשמי", שנתנית צדקה תסמל את שמי כסדר אותיותיו דהיינו שאתה תקדים ותיתן לעני, ולא שהעני יצטרך להקדימך, כי אז שמו של הקב"ה לא יצטרף כסדרו...

"ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לכו". (כ"ה ב) (נר לשולחן שבת" יש"כ להר"ר ש"א)

היה זה באחד ממסעותיו הרבים של הגאון רבי נח וינברג לטובת מוסדות "אש התורה" ובראשם "aish" "אש", אותו ארגון מופלא המפיץ יהדות בעשרות מדינות בעולם. רבי נח נכנס לביתו של עשיר כדי להתרימו. סיפר על הישיבה, ועל הפעילות האדירה בארצות תבל להפיץ יהדות ולמנוע התבוללות. חייך העשיר ואמר: 'אני עצמי נשוי לגויה, רבי, מה יש לך לומר על זה...? השיבו רבי נח וינברג בתקיפות: 'איך אתה לא מתבייש?! עשית טעות נוראה!' רבי נח לא נשא אליו פנים והמשיך לומר לו דברי מוסר וביקורת נוקבים.

כשפנה לצאת, הניח העשיר דבר מה בכיסו של רבי נח. רבי נח לא שם לב לכך, או שלא יחס לדבר חשיבות לאור מהלך הביקור. במטוס, הכניס רבי נח את ידו לכיס מעילו, וחש בנייר. הוציאו, והנה זהו צ'ק מאותו עשיר, עליו מתנוסס סכום נכבד ביותר! רבי נח סבר שנפלה פה טעות. התקשר אל היהודי העשיר ושאלו, איך נתן לו כזה צ'ק לאחר שהוכיחו קשות! השיבו העשיר: לא, לא, אין פה טעות. רבים באים לבקש ממני כסף, כשהייתי אומר להם שאני נשוי לגויה, היו מחייכים אלי ואומרים שתהיה לך המצווה הזו. אומרים לי לפחות אתה יכול לתקן דברים אחרים. יהיו לך זכויות על ידי תרומתך, הם דאגו לכסף שלי, רצו את כספי. אבל אתה היחיד שבאמת דאגת לי, לכן הבאתי לך את התרומה הנכבדה הזו! מזה ראיתי שאתה באמת דואג לעזור ליהודי העולם להתקרב ליהדות. אתה עושה זאת באמת!

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כ"ה - ב')

מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זיע"א, שבא לפניו אחד מחסידיו והניח לפניו פתק (קוויטעל) עם פדיון גדול, ומחמת שידע הרבי שאותו חסיד לא מזמן פשט את הרגל לנושיו, סירב לקבל ממנו את מנחתו, ופתח ואמר: הפסוק אומר (שופטים ה' - ב) "בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם" מקרא זה סרסוה ודרשוהו, אימתי רשאי אדם מישראל להיות בכלל "בהתנדב עם" לנדב נדבות וליתן פדיונות, רק אחרי "בפרוע פרעות בישראל" רק משפרע ושילם את החובות שחב לאנשים מישראל.

מה באמת חשוב לה? (כה ב) (מאוצרו של הרב שלמה קזיוף הלוי)

ה' מבקש ממשה " : דבר אל-בני ישראל, ויקחו-לי תרומה: מאת כל-איש אשר ידבנו לבו , תקחו את-תרומתי : וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת". עם ישראל יוצא ממצרים עם רכוש ועושר רב ועצום (לעני שבהם היו עשרה חמורים עמוסים בכסף, זהב ונחושת) והקב"ה מבקש לבנות לו בית לשכון בו . נשאלת השאלה: האם לא מן הראוי לבנות לו בית שכולו מזהב?! מה לכסף והנחושת בעושר כה רב !

התשובה לכך נעוצה בפסוק עצמו ויש בה שלשה תנאים.

1. "ויקחו-לי" : "רש לשמי . דהיינו לתת את התרומה לשם ה' ולא לשם כבוד ש(יראו כמה אני נותן ...) או בושה מהסובבים אותי (כולם נותנים לא נעים)...

2. "מאת כל-איש אשר ידבנו לבו - תקחו את תרומתי ה' " מעוניין שתהיה התרומה מתוך נדבת הלב ה' רצון לתת – לא רק כי שכוון יש ציווי אלא כי אני רוצה להיות חלק = שותף לעשייה של השכנת ה' בתוכנו ... להבנת העניין נביא סיפור קצר : מעשה בקמצן שבא לרב ונתן לו תרומה . הרב מבלי להתבלבל החזיר לו את כספו. תלמידיו נדהמו ושאלו: "אבל עד שזה (הקמצן) הוציא משהו מכיסו ומדוע הרב מחזיר?" השיב הרב : "אילו ראיתם באיזו שמחה הוא לקח את כספו בחזרה, לא הייתם שואלים אותי. מדוע ה' - ... מבקש נדיבות לב!

3. "וזאת התרומה אשר תקחו, מאתם: זהב וכסף, ונחשת" חז"ל מביאים 3 מידות בנותני צדקה: זהב, כסף, ונחושת. בראשי התיבות שלהם יש שלשה מדרגות:

- "זהב" זה הנותן בריא. אין הוא מתמהמה לתת וזו היא דרך חייו.
 - "כסף" כשיש סכנה פודה. כשבאה על צרה רץ לביה"כ ותורם ביד נדיבה.
 - נחושת" נתינת חולה שאומר תנו. זה שאף פעם לא נתן וכעת ממיטת חוליו מצווה שיתנו כופר נפש עבורו – הוא כבר לא יכול לתת... זוהי הדרגה הפחותה ביותר .
- כמו כן, מכיוון והמשכן משמש בית לא-לוקים יש לנצל את כל החומרים הקיימים לצורך הבניין.
- כמו המתכות, יש סוגי אנשים : יש את ה"זהב " אלה שעומדים בכל האתגרים ובמאמץ רב שומרים על הישגים טובים.
- אנשים שהם "כמו כסף –" נולדו עם כפית כסף בפה, אף פעם לא עמדו בניסיון ולעולם הם גם לא יכשלו .

ואנו משולים ל"נחושת". אנשים רגילים, בעלי כוונות טובות אך לא פעם לצערנו נגררים ע"י החברה.

כמה מפתה לברוח מן התרומה, לוותר מתוך ייאוש ולהשאיר לרבנים והמנהיגים ל"הם אלו כסף" "וההם זהב" את בניית המשכן . אך לא זהו רצון ה', אינו מסתפק בתרומת הצדיקים בלבד, הוא דורש מכל הקהל להשתתף בתהליך הבנייה. אף המתכת הפחותה ביותר מהווה חלק אינטגרלי ובלתי נפרד מבניית המשכן והשכנת ה' בתוכו, לקח זה אף לדורות ...

לה' חשוב שנרגיש חלק בתהליך בניין המשכן שלו גם לעתיד לבוא ! אז אל ייאוש

"ויקחו לי תרומה" (כה, ב) (ע"פ "נפלאותיך אשיחה")

יהודי אחד היה בבגדד שהיה ידוע בכח זכרונו המופלא. הוא היה אמנם עני בממון, אך עשיר בדעת. בכל פעם שהיו צריכים בני בית המדרש למצוא איזה מקור בגמרא או בתורה, היו באים אליו, שואלים אותו, היה עונה להם ומקבל מטבע נחושת על עזרתו אשר ממנו היה מתפרנס.

פעם אחת שאל רבנו יוסף חיים זצ"ל, בעל ה'בן איש חי' את החכם העני, האם יכול כבודו להגיד לנו את כל האותיות הכפולות בתורה, לפי סדר הא'–ב', כמו "לבבך", שזה פעמיים "ב" צמודות. חשב העני לרגע וענה: יש בתורה את כולם חוץ מהאות "עין" שהיא מופיעה רק בנביאים ובכתובים אך לא בתורה. אם תגיד את כולם תקבל מג'די זהב, אמר לו ה'בן איש חי'. התחיל אותו חכם לומר: "ומקללך אאר", "בכל לבבך", "מעקה לגגך", "או דדו או בן דדו יגאלנו", "ההוא אמר ולא יעשה", "ווי העמודים", "מזזת ביתך", "חח ונזם", "לטטפת בין עיניך", "ישתו יין נסיכם", "ככל אשר צוה", "ללאת תכלת", "לממשלת היום", "הנני מביא את המבול", "ואת רעמסס", "רעה התרועעה הארץ" (ישעיה כד, יט), "חפף עליו כל היום", "ויתרוצצו הבנים בקרבה", "במחקק במשענותם", "רר בשרו את זובר", "ושש משזר". כאן עצר העני ואמר ל'בן איש חי': כבודו אמר שייתן לי מג'די, ייתן כעת ואומר לו את האחרון. לאחר שנתן הרב, שאלו: מדוע כתוב בפרשת צדקה "נתון תתן לו"? שאם נתת פעם אחת, אל תחשוב שיצאת בזה ידי חובת צדקה. אם צריך עוד פעם – תחזור ותיתן. הבין רבנו יוסף חיים זצ"ל בחכמתו שעני זה נצרך מאוד וזקוק לפרנסה, ונתן לו עוד מג'די אחד של זהב.

הפיוס בנדבת המשכן (הרה"ג הרב שמואל גבאי שליט"א)

התורה מחזיקה את מחזיקיה כתב "בעל הטורים": הפסוק פתח "דבר אל בני ישראל" בלשון פיוס כמו "דברו על לב ירושלים", בשביל שהיה בו חסרון כיס פיסם. ואיתא במדרש א"ר אבהו – ומה לעשות משכן כבוד וכפרה לישראל אמר: "דבר אל בני" לשון פיוס, הדוחקים את ישראל ונוטלים את ממונם, מה תהא עליהם ...

הקשה הגה"צ ר' שמחה זיסל זצ"ל – הסבא מקלם, הנה אחר ביזת מצרים וביזת הים, שכל אחד מבנ"י היה טעון שבעים חמורים לובים בכספם וזהבם של מצרים, ודאי היו כולם עשירים מופלגים, ועשית המשכן לכבוד ולכפרה להם, הלא זה שכר בעצמו גדול מאד בשבילם שיהיה להם מקום השראת השכינה ביניהם ומקום להתכפר להם עוונותיהם, ומה מבקש מהם הקב"ה למען זה? מחצית השקל ומעט נדבה כ"א כפי נדבת לבו ורצונו הטוב, היאומן כי יסופר כי לזה צריך פיוס? הלא אם אחד יעשיר את חברו עושר רב מאד מאד, ואח"כ יבקש ממנו איזו נדבה קטנה לכבודו ולטובתו, יהיה צריך פיוס? הלא יאמר לו, הנודב מאין כל העושר העצום שיש לי, מידך הוא, ואם לטובתך היית מבקש לשמחה יחשב לי, ומכ"ש כי כבודי וטובתי אתה דורש, כעניין שאמר דוד המלך "הלא ממך הכל ומידך נתנו לך". אלא מבואר כאן, מהו כח היצר המעוור עיני חכמים לראות את האמת, ומחזק להם את "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" ("דברים ח) ואף כאשר כל הכסף נתון להם מן השמים, קשה להם להוציא ולתת לנדבת המשכן, וצריך ע"ז פיוס מאת ה'.

ולא זו בלבד, אלא כאשר מדובר בצרכי עוה"ז מוכן האדם לפזר כמה שיותר, ללא חשבון וללא מעצור, ועל דבר שיש בו צורך ולו המועט ביותר, מוכן להוציא טבין ותקילין. אך בנוגע לרוחניות, מתחיל לחשב כמה פעמים אם יש צורך בזה, ומהרהר בליבו אם הכול הוא לשם שמים. אולם ההיפך הוא הנכון – בצורכי מצווה יש לפזר ככל שיותר שהוצאות של מצווה – אין מפסידים מאומה, ואדרבה ככל שייתן יתרבה ממונו ונכסיו. ואילו בהוצאות של עניני עוה"ז יש לקמץ כמה שיותר שהרי בהוצאות אלו – אכן מפסידים, לכן נקראים הוצאות. משא"כ עניני צדקות בשם הכנסות נקראו, ואם רוצה לקמץ יקמץ בהוצאות ולא בהכנסות. אשר על כן כתוב "ויקחו לי תרומה" ולא ויתנו לי תרומה,

שהרי אמרו חז"ל: "כל מזונותיו של אדם קצובים מראש השנה עד ראש השנה חוץ מהוצאות שבתות, והוצאות יו"ט, והוצאות בניו לתלמוד תורה, שאם פחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו", וכתב הריטב"א ז"ל דלאו דווקא הוצאות שבת ויו"ט, אלא הוא הדין לכל הוצאות של מצווה אינם קצובים מר"ה, ויכול להוציא כמה שרוצה, ואם פוחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו, אלא שנקטה הגמרא הוצאות שרגילים ושכיחים.

ויקחו לי תרומה (כה, ב) (רוני גולדברג)

במדרש ילקוט שמעוני מובא על המילה: "ויקחו" זה שאמר הכתוב (משלי ד') "כי לקח טוב נתתי לכם תורתִי אל תעזבו". התורה נקראת לקח טוב יותר מכל סחורה שבעולם.

בעניין זה אמר רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים", משל נפלא: כפרי אחד הגיע לעיר הגדולה לבקר את ידידו והלה הוליכו והראה לו את נפלאות העיר. בתחילה הוביל אותו לחנויות של תבואה. היו אלה חנויות עם מחסני ענק, מלאים בשקי תבואה, אורז, סוכר וחביות שמן. לאחר מכן הראה לכפרי את חנויות הבדים והאריגים שבעיר. חנויות אלה לא היו גדולות כל כך ועל מדפיהן הייתה סחורה מרובה, אבל לא במידה גדושה. לאחר מכן ראה הכפרי את חנויות המשי שהיו קטנות יותר מחנויות הבדים, בחנות לכלי כסף היו בסך הכל שני ארונות, בחנות הזהב ארון אחד ובחנות לאבנים טובות ומרגליות ישב המוכר ותיקו בידו...

כאשר חזר הכפרי לכפרו סיפר לכולם את אשר ראה בעיר ואמר: תמה אני כי במרכז העיר מצויה חנות לאבנים טובות והלא אין בה כמעט סחורה... מוטב היה להם לבני העיר להעמיד במרכז העיר את חנות התבואה... בין השומעים היה גם בן עיר אחד, וכאשר שמע את הדברים צחק ואמר: כפרי שכמותך! האנך מבין? ככל שהסחורה יקרה יותר כך אינה מצויה בשפע. לעיתים מחירה של אבן טובה אחת מרובה פי כמה מאלפי שקי תבואה!

כן הוא גם הנמשל אמר ה"חפץ חיים" התורה היא ה"סחורה", היקרה והטובה ביותר בעולם! אמנם, מעטים הם בני התורה ומחזיקיה אולם כל אחד ואחד דומה לאבן יקרה שדמיה מרובים ביותר! לעיתים שקול אדם אחד לפני המקום כאלפי בני אדם אחרים!

"ויקחו לי תרומה" (כה, ב)

הדא הוא דכתיב: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" והוא תמוה ?

וביאר רבי נתן אדלר: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" מרמז על מנין הקרואים לעליית ספר תורה במהלך השנה.

"שמע" ג' אותיות כנגד ג' עולים לתורה בימות החול".

"ישראל" ה' אותיות כנגד ה' עולים לתורה בימים טובים".

"הוי"ה" ד' אותיות כנגד ד' עולים לתורה בראשי חודשים וימי חול המועד".

"אלוקנו" ו' אותיות כנגד ו' עולים לתורה ביום הכיפורים".

"הוי"ה אחד" ז' אותיות כנגד ז' עולים לתורה ביום שבת.

והנה בעל הטורים כותב שאותיות "תרומה" זה מ' תורה (רמז לתורה שניתנה למ' יום) ובא הרמז כאן למניין הקרואים לספר תורה.

"תרומה" –

פרשתנו פרשת "תרומה", עוסקת באיסוף תרומות חומרים, ועבודה, לטובת הפרויקט הלאומי של בניית המשכן. וראה זה פלא. הפסוקים הפותחים את פרשתנו, אינם עוסקים במתן התרומה, אלא בלקיחתה, ככתוב: "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי" (שמות, כה ב). נדבת לב הינה נתונה מרצון ואילו הפועל "לקחת", "מבטא גביה בסמכות ובכח ולכן, שילובם של שני פעלים אלה יחד ביחס לאותה פעולה, ממש הינו קשה ואומר דרשני. היכן עובר הגבול בין החובה לרשות, ובין נדבת הלב לגביה? פרויקט בניית משכן "ה - שגירות" הא-לוקית על פני האדמה, הוטל ע"י הקב"ה כחובה וכמצווה א-לוקית על עם ישראל כולו. במסגרת החובה הזאת, מוזמן כל אחד להתנדב, לתרום ולתת משלו, כפי יכולתו ורצונו. אולם, גם כאשר היחיד ייתן ויתרום, תרומתו תמיד תהיה חלק מן הכלל ולא משהו "פרטי" ועצמאי. וכך, הפועל "לקחת" - מבטא את חובת הציבור לבניית המשכן ואילו "נדבת הלב", "מבטאת את עשייתו ותרומתו של היחיד מרצון, בתוך המסגרת הגדולה, של החובה הציבורית (ר"ש רפאל הירש) ואם כך הדבר, מדוע לא הגדיר הקב"ה את בניית המשכן כהתנדבות בלבד, או כחובה בלבד? ! מדוע יש צורך בשילוב של החובה וההתנדבות גם יחד?!

לו היו הדברים נשאים בתחום ההתנדבות, כי אז יתכן ופרויקט המשכן היה נשאר בשדה התכנון ולא "מבשיל" לשלב העשייה. ומאידך, השארת חלון ההזדמנויות של התנדבות הפרט בתוך מסגרת החובה, מאפשרת לכל אחד להשקיע, לתת מעצמו מרצונו החופשי "ולהתחבר" למשכן ולכל מה שהוא מסמל. אולם התורה מסייגת ואומרת לתורם "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה...". אל תתרום כדי להאדיר את שמך, כבודך ומעמדך. וכן להיפך, אל תתרום בגלל הלחץ החברתי או מפני הבושה. עליך לתת את התרומה "לי - לשמי, לשם שמים בלבד (מלבי"ם). ללמדך, שהדגש אינו רק על המעשה אלא בעיקר על המחשבה ועל כוונת הלב כתוב: "מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ (רבנו בחיי). "וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי", אומרת התורה וממקדת את חשיבותה של התרומה לא רק בגודלה אלא בעיקר במחשבת הלב של התרומה, בנתינה בשמחה ובלב שלם

ויקחו לי תרומה (כה,ב) (מר רפאל ירקוני)

מדוע כתוב "ויקחו לי תרומה" ולא כתוב "ויתנו לי תרומה"? אין זאת אלא משום שבנתינת הצדקה אנו מקיימים מצווה גדולה, לכן בנתינה זו אנו לוקחים לעצמנו מצווה.

וכך אמרו חז"ל במדרש רבה: "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, עושה העני עם בעל הבית". אמנם בעל הבית הוא הנותן פרוטה לעני, אולם העני גורם לבעל הבית שיקיים מצווה השווה יותר מאלפי זהב וכסף!

מעשה שהיה בגאון רבי הלל מקולומיי, מגדולי תלמידי ה"חתם סופר", שבהיותו בחור ישיבה התאכסן ואכל אצל אחד מבעלי הבית שבעיר פרשבורג.

יום אחד האריך ה"חתם סופר" באמירת השיעור, ורבי הלל איחר לארוחת צהריים בבית מארחו. כעס בעל הבית על בחור הישיבה, צעק עליו והעליב אותו מאד. עזב רבי הלל את הבית בבושה ושלח להודיע למארחו כי מיום זה והלאה לא יוכל עוד להתארח בביתו. הבין בעל הבית כי טעה ולא נהג כראוי לכן בא אל הישיבה וכאשר פגש את רבי הלל שאל: על מה חרי האף הגדול? מדוע אינך רוצה לבוא אל ביתי עוד?

במסחר, אתה מקבל חלק בתורה שאני לומד ובתמורה אתה נותן לי מקום ללון ומזון להחיות את נפשי. אולם אם מסחר הוא זה, מה מקום יש לך להתרגז עלי כאשר אני מאחר אל ביתך? והרי עסקתי בתורה בזמן זה, לא בכדי איחרתי לבוא. אין זאת סיים רבי הלל כי לדעתך אתה "נותן" ואני "מקבל", אם כך הם פני הדברים אינני מעוניין בכך משום שאיני חפץ להיות נתמך.

"ויקחו לי תרומה"

המדרש בילקוט שמעוני מביא על הפסוק הפותח את הפרשה: "וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" - זה שאמר הכתוב: "כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזבו". התורה נקראת "לקח טוב" יותר מכל סחורה שבעולם.

על מנת לעמוד על ההבדל הביאו חז"ל משל למה הדבר דומה: לשניים שנסעו ליריד בעיר הגדולה לצורך מסחר. האחד קנה בדי משי יקרים והשני השקיע את כספו בבדי צמר משובחים. בדרך חזרה נפגשו שני הסוחרים ושוחחו על עסקי הבדים כשכל אחד מתפאר בסחורה שקנה, בטיבה ובמחיר הזול שהשיג בעבורה. לפתע עלה במוחם רעיון להחליף את הסחורות ביניהם. בעל בדי המשי ייתן את סחורתו לחברו, והלה בתמורה ייתן לו את בדי הצמר היוקרתיים. אמרו ועשו.

יוצא אם כן, שבעל המשי נשאר עם צמר וללא משי, ואילו חברו נשאר ללא הצמר אבל עם משי יקר...

אומר המדרש הנמשל הוא: התורה הקדושה - איננה כן, אלא אדם אחד לומד משנה מ"סדר נזיקין" ואדם אחר, לומד משנה מ"סדר מועד", כאשר נפגשים שניהם אומר האחד לחברו: למד אותי את מה שלמדת ואני אלמד אותך את מה שאני יודע. נמצא שלכל אחד מהם יש לבסוף גם את המשנה מ"סדר נזיקין" וגם את המשנה מ"סדר מועד"

היש מקח גדול מזה?! זה שאמר הכתוב: "כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזבו".

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כה,ב)

מובאת במדרש שאלה: למה נסמכה פרשת תרומה לפרשת משפטים? התשובה לכך היא: זהו מה שכתוב (תהלים קיט, קכא): "עשיתי משפט וצדק". ודברי המדרש הללו טעונים באור - כי לכאורה לא מובן כיצד מבאר הפסוק "עשיתי משפט וצדק" את הסמיכות של פרשת תרומה לפרשת משפטים? הנה, בהמשך לפסוק "עשיתי משפט וצדק" בקש דוד המלך: "בל תניחני לעושקי". ולכאורה לא מובן מה הקשר בין תחילת הפסוק לסימו.

וכתב לבאר בספר "דעת סופר", שישנם בני אדם המרבים בצדקה מפני שיש להם אופי של רחום וחנון, כי קשה להם לראות אנשים סובלים, ולכן הם מחלקים צדקה לרב. והללו, גם ללא שהתורה הייתה מצוה עלינו לתת צדקה, היו חולקים מהונם עם אחרים. ולעומתם ישנם אנשים שמטבעם הם אכזריים, כך שאם התורה לא הייתה מצוה עלינו לאהוב את הזולת ולנהוג כלפיו ברחמים, היו הללו ששים ושמחים לגרום סבל לאחרים. אלו היו נקלעים למצב שצריך לבצע פסק דין של עיר הנידחת - להרוג את כל יושביה, היו הללו מן הסתם מראשוני המתנדבים... כיצד, אם כן, נוכל לדעת מהו המניע האמתי של אדם הנותן צדקה - היאך נדע אם הוא עושה זאת מאחר שה' ציווה עליו ולא מפאת אופיו הנאצל?

מסתבר מאד שאדם המקיים את כל המצוות - את המצוות הדורשות, כביכול, אכזריות, וגם את המצוות הדורשות, כביכול, רחמנות - אות היא כי הלה מקיים את המצוות לא מפני שזהו טבעו, אלא

מפני שה' ציווה עליו, שכן הוא לא נמנע מלקיים את המצוות הדורשות אכזריות, ולא התלהב מהמצוות המתאימות לרחמנות. ועל כך אומר דוד המלך: "עשיתי משפט וצדק", כלומר עשיתי גם משפט, אלו הן המצוות שהן בבחינת דין, וגם צדק, כלומר מצוות שהן בבחינת צדקה וחסד. אם כן מוכח שלא פעלתי על פי הטבע שלי, אלא מתוך רצון לקיים את דבריך, ולפיכך "בל תניחני לעשקי", שלא יאמרו עלי שאני אכזרי או רחמן, וקיימתי רק את המצוות שהאופי שלי רודף אחריהן.

ועל פי זה מיישבים היטב דברי המדרש. כוונת השאלה למה נסמכה פרשת תרומה לפרשת משפטים, הייתה להקשות, שאין לכאורה קשר בין השתיים, שהרי פרשת משפטים עוסקת בדינים – ב"משפט", ואלו פרשת תרומה מבססת כלה על מתן תרומות של בני ישראל, ועל כך הוא משיב, כי הפסוק "עשיתי משפט וצדק" מבאר את הקשר, דהיינו כמו שדוד אמר על עצמו שעשה את שני סוגי המצוות, והן יחדיו מעידות על כוונתו לשם שמים, כך עם ישראל, כשהוא מקיים את שני סוגי המצוות, עדות היא לכך שכוונתו לשם שמים.

"ויקחו לי תרומה" (כה ב) (והגדת, שמות, הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל)

"וידבר ה' אל משה לאמור, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה". וכתב ה"בית הלוי" זצ"ל: דקדק הכתוב לומר "ויקחו לי תרומה", ולא אמר: ויתנו לי תרומה", שעקר מה שיש לו לאדם בממונו הוא מה שנותן לצדקה. שגם מי שיש לו ממון הרבה אין הממון שלו, רק מנח אצלו. והוא דומה ממש לגוש סוכר המנח בתיבה סגורה וזבוב אחד ננעל בתיבה והולך עליו ואוכל ממנו, היכול הזבוב להתפאר שהוא עשיר ויש לו הרבה, והלא גם הוא נעול, וגם אין בכוחו לטולו לעצמו. כך העשירות לגבי האדם, רק מנחת אצלו ואינה שלו, מלבד מה שנותן לצדקה, שהוא שלו ממש.

המלבי"ן התקשה בביאור הכתוב: "כי לא במותו יקח הכל". וקצת, כן ייקח עמו? והלא ידוע, שבתכריכים אין כיסים! אלא שאותו הכסף שהוציא לצדקה ולמעשים טובים, אותו ייקח עמו. אבל "לא ירד אחריו כבודו", הכסף שנשאר אצלו והנחיל לו כבוד, הוא יישאר כאן...

ה"בן איש חי" זצ"ל ספר, שאב אחד בקש לבחון את בנו: "עשרה צפרים התמקמו על הגג. ירה ציד באחת מהן ופגע בה. כמה צפרים נשארו?"

ענה הבן: "אחת".

קטן הוא, אינו מבין. נשאל פעם נוספת: עשרה צפרים ישבו על הגג, אחת מהם נורתה, כמה נשארו?"

והילד לא נרמז: "אחת, ענה.

"איך יתכן, שאל האב. "עשר היו, תיזקף עשר אצבעות, הנה כך. אחת נורתה, תכופף אחת, יופי, כמה נשארו?"

"אחת", ענה הבן, "הירויה נשארה, כי התשע ברחו לקול הירייה!"

כמה נכון!

הכסף שנתנו לצדקה, נשארו שלנו. כל השאר, 'זוזים' הם, שזזים מאדם לאדם...

כשהציעו לרבי יוסף בן קסמא אלף אלפים דינרים זהב ואבנים טובות ומרגליות כדי שיבוא לדור במקומם סרב, ומשתי סיבות, ראשית, "כי טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף". ולא עוד, אלא שבשעת

פטירתו "אין מלוין לו כסף וזהב, אלא תורה ומעשים טובים בלבד". שני דברים אמר, שני נימוקים. האחד, שהתורה חשובה יותר מהרכוש הגשמי. והשני, שהתורה היא הרכוש האמתי, והזהב אינו אלא רכוש מדומה. כי אינו שלו בעצמותו!

מסופר שעני התארח על שלחנו של עשיר, ולא הסיר עיניו מפרוט הכסף הענק והמגלף שזהר באור נרות שבת. התמוגג בהתפעלות. אכן, גם העשיר ידע להעריך יצירת אמנות זו: "הון עתק שלמתי עבורו", אמר לעני. "רואה אתה, ואני זכיתי בו בחנם", גחך העני.

העשיר נדהם: "זכית בו בחינם?! חזר על דבריו. מה פשר הדברים? "הוא שלי כמו שהוא שלך. אתה נהנה לראותו, ואני נהנה לראותו!" הסביר העני.

"אבל אני יכול לנטלו ולסגרו בארון", טען העשיר. 'אמת, ואז אני לא אהנה ממנו, ואתה לא תהנה ממנו. אלא מאי, בידך למכרו ולקבל שווי. האם בכך הוא נחשב לשלך, כי אתה יכול לעשותו לאינו שלך"?!..."

זהו שאמר מונבז המלך לאחיו, שהוכיחוהו על שבזבז אוצרותיו להאכיל עניים בשנות בצורת, וטענו: אבותיך גנזו ואתה מבזבז? "ענה להם: "אבותיי גנזו לאחרים, ואני גנזתי לעצמי" –

ידוע גם הספור אודות רבנו דון יצחק אברבנאל זצ"ל, שר האוצר במלכות ספרד, ששונאיו העלילו שהוא מרבה עשרו ועושה אוצרות הממלכה. יעצו למלך לתבוע ממנו רשימת כל נכסיו. וכך יוכל לעמד על מקורותיהם. בקש שהות של כמה ימים והגיש סכום, כמה עשרות אלפי דוקאטים.

קרא המלך: "עתה ידעתי שאמת בפייהם! הלא סך המתנות שאני עצמי הענקתי לך עולה על הסכום כמה מונים! הריני מחרים כל רכושך, ותערך בדיקה מקיפה!"

ענה רבנו האברבנאל ואמר: "אדוני המלך לא ביקש לדעת מה סכום הכסף ושווי הנכסים שבידי, אלא מה הרכוש שלי. זה, הרכוש שלי. שכן אלו הסכומים שחלקתי לצדקה ולהחזקת תורה. הם נרשמו לזכותי, ואיש לא יכול לנטלם ממני. אבל השאר, אינו שלי. מפקד הוא בידי ועלול אני לעבדו בכל עת. הנה למשל, עתה, שהמלך חרים..."

זהו שאמר, אין "זקן" אלא מי שקנה חכמה. כי "זקן נוטריקון: זה קנה. ולכאורה, העקר חסר מן הספר, שבנוטריקון לא מזכרת חכמה. ומדוע לא נאמר שיש לכבד בקימה והדור מי שקנה נכסים. אלא ודאי שקניין נכסים אינו קניין עצמי, חיצוני הוא ועלול להיאבד ולגוז. מה שאין כן החכמה, היא היא הקניין האמתי.

ואמרו במדרש: מעשה בחכם שהפליג בספינה עם סוחרים רבים, ושאלוהו היכן סחורתו. ענה: "סחורתי גדולה משלכם". חפשו בספינה ולא מצאו דבר משלו. החלו שוחקים עליו. נפלו בשבי שודדי ים שנטלו כל סחורתם והורידום לחוף. ולא היה להם לחם לאכל ובגד ללבשו. נכנס החכם לבית המדרש ודרש. ראו שהוא בן תורה ונהגו בו כבוד גדול, מנוהו לרבים ולוהו מימינו ומשמאלו. ביקשם שירחמו על הסוחרים שנשדדו ויכלכלום, ואמר "הלא אמרתי לכם שסחורתי גדולה משלכם. שלכם אבדה, ושלי קימת!"

אין לנו קניין אמת ברכושנו, אלא מה שהפכנוהו לקניין נצח, בצדקה ובהחזקת תורה!

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתו (כה,ב)

ידועה קושייתו של האלשיך הקדוש: מדוע נאמר "ויקחו לי תרומה" ולא "ויתנו לי תרומה"?

במדרש רבה מבואר העניין: ללמדך שהנותן תרומה למצווה לוקח ומרוויח יותר משווי הכסף והזהב שנתן ולפיכך נאמר "ויקחו".

וכתב האר"י ז"ל, שכל מצווה שאדם עושה נרשמת אות אחת מכל"ב אותיות התורה הרמוזה באותה מצווה על מצחו, וכשהוא עושה מצווה אחרת נמחקת האות הראשונה ונכתבת האות של המצווה השנייה שעשה, אבל אות של מעשה צדקה אינה נמחקת לעולם, ועל כך אומר הפסוק "וצדקתו עומדת לעד". כל אחד יתאר לעצמו איך נראה מצחו, כמה אותיות ומעשים של צדקה חקוקים עליו. אוי לו לאותו אדם שבמצחו יש רק אות אחת ושאר המצח נקי...! ומכאן יסוד גדול לנותן הצדקה עד כמה צריך הוא לעשות זאת בסבר פנים יפות, ודרושה מאתו חכמה גדולה למען נתינת הצדקה באופן שהמקבל לא יעלב ולא ייפגע.

מעשה נפלא על כך מופיע בספר "מחשבת התורה":

מסופר על רבי אברהם אבן עזרא, מפרש התורה הנודע, שהיה כל חייו עני מרוד ונדד ממקום למקום. באחת מתקופות נדודיו הגיע לפני שבת לעיר אחת. באותו מקום היה נהוג שבעלי הבתים של העיר מקבלים אורחים לפי סדר מסוים קבוע, שאין לשנותו. בשבת זו מקבלים אורחים תושבי העיר שהגיע תורם, ובשבת הבאה מארחים את האורחים הבאים אחריהם בתור.

איתרע מזלו של האבן עזרא שהיה צריך להתארח אצל אדם שהיה מפורסם בקמצנותו הגדולה. אותו אדם, במטרה לחסוך מהוצאות השבת, היה נוהג לרוץ לשוק מאוחר מאוד סמוך לשבת ולקנות את שיירי המאכלים שנותרו ביד המוכרים, שיריים אלו נמכרו באותה שעה בזול. לאחר מכן הוא מיהר לביתו וביקש מאשתו שתכין אותם מהר כדי שתספיק לבשלם לפני שבת.

ובאותו יום שישי, שבו הגיע האבן עזרא לעיר, עבר בעל הבית בשוק בשעה מוקדמת, שלא כדרכו, וראה שם דג יפה וטוב וחמד אותו בלבו. הוא התמקח שעה ארוכה עם המוכר עד שהצליח להוריד את מחירו ולקנותו. והנה לפני כניסת השבת נודע לו מהממונה על האורחים שהגיע תורו לקבל אורח לאותה השבת. פניו של אותו אדם חפו. צר היה לו מאוד לתת לאורח מנה יפה מאותו דג. קמצנותו הייתה כה גדולה עד שלבו לא אפשר לו לתת משלו לזולתו. בלית ברירה הוא רץ שוב לשוק וקנה שלושה דגים קטנים, ישנים ומעופשים עבור האורח. בבואו הביתה הוא ביקש מאשתו שבילל שבת תגיש לאורח את הדגים הזולים והישנים, והוא עצמו ימצא כבר דרך שלא לאכול אותם בתואנה כל שהיא. לאחר מכן, כאשר האורח יהיה שבע מהמאכל הרע, יאכל הוא את הדג היפה.

בליל שבת כאשר התקרבו בעל הבית ואורחו האבן עזרא לבית, הריח האבן עזרא את ריח הדגים המעופשים והבין מיד מיהו מארחו ומהי מגמתו, אך לא אמר מאומה. והנה, לאחר הקידוש ונטילת ידיים כאשר הגישה בעלת הבית את הדגים המעופשים לאורח, גחן האבן עזרא אל אחד הדגים והחל ללחוש לו מילים שונות, לאחר מכן הוא עזבו ופנה לדג השני וכן לשלישי. בעל הבית תמה מאוד על מעשיו של אורחו ושאל אותו לפרש מעשיו והאם ח"ו אין הוא עושה כישוף בלחשיו עם הדגים. ענה לו האבן עזרא שהוא כותב פירושים על התורה ותמיד הוא רצה לברר כיצד התרחשה קריעת ים סוף. והנה עתה בראותו דגים ישנים מאוד הוא סבר שהם מאותה תקופה ויהיה באפשרותם לספר להם על

קריעת ים סוף, אולם הדג הראשון לא זכר וכן השני, ואילו הדג השלישי אמר שיתכן שאחיו הגדול הנמצא במטבח זוכר זאת.

בעל הבית הבין את הרמז והתבייש על כך שהוא נהג במידה כ"כ בלתי הגונה כלפי אורחו. הדברים חדרו ללבו והוא החל מהרהר על דרכו הנלוזה ועל מידת הקמצנות הקיצונית שאליה הוא נגרר עד שחיו וחיי בני משפחתו הפכו לקשים, עצובים ובלתי נסבלים.

המעשה מלמד אותנו שמידת הקמצנות פוגעת בראש ובראשונה באדם עצמו, עד ששבתותיו נעשות חול וכל חייו הופכים למסכת של צער. הדרך היחידה היא להתנער מאותה מידה רעה, להיות בעל לב רחב, ולהוציא הוצאות כראוי ולחיות חיים שיש בהם הנאה מעולמו של הקב"ה.

על כך ציוותה התורה: "ויקחו לי תרומה", התרומה הינה גם לקיחה, היא מסייעת לאדם לחיות כראוי בעולמו של הקב"ה. התורה מצווה גם: "פתוח תפתח את ידך", פתיחת היד פותחת גם את הלב, ולבו של האדם מסוגל באותה שעה הן לקיים מצוות והן ליהנות מעולמו הנפלא של בורא העולם, וידע האדם שעיקר מה שיש לו בממונו הוא מה שנותן לצדקה. וגם אם יש לו ממון הרבה אך מונח הוא כאבן שאין לה הופכין, ולא נעשה בו כל שימוש. דומה הוא ממש לסוכר הנמצא בשק גדול ובתוכו זבוב, ואותו זבוב מתהלך להנאתו ואוכל מהסוכר. האם יכול הזבוב להתפאר שהוא עשיר ויש לו הרבה אחרי שהוא סגור בתוך השק. והרי אין בכוחו ליטול הכל. כן גם לגבי העשירות, ממון אשר נותן אדם ממנו לאחרים שייך לו. הנותן כלל אין בטוח ששלו הוא.

וב"ראשית חכמה" נאמר: "הרחמנים ומאכילי רעבים ומשקי צמאים ומלבישי ערומים ומחלקי צדקות עליהם נאמר 'אמרו צדיק כי טוב'".

בזוה"ק פר' בשלח נאמר: חשובה צדקה שלאחר פטירת הנותן מקדמת והולכת לפניו הצדקה ומושכת אותו למקום עליון קדוש ונורא שנקרא "כבוד", להיצרר שם בצרור החיים כמ"ש "והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך". ומעלתה גדול עד מאוד לזכות בבנים צדיקים כי רק הנשמות הגדולות זכו אבותיהם לנחלם בזכות מצוות הצדקה וגמילות חסידים שעשו. וידוע על תלמידי חכמים גדולים שהאירו את העולם בתורתם בזכות מצוות הצדקה של הוריהם. וידוע שגם הבעש"ט הקדוש ירדה נשמתו לעולם הזה בזכות צדקות אביו שהרבה לגמול חסידים

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש (כה,ב)

רבים מהמפרשים מסבירים כל אחד לפי דרכו מדוע כתוב "ויקחו לי תרומה" הרי לכאורה היה צריך להיות כתוב: "ויתנו לי תרומה".

גם הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע נתן הסבר מיוחד לכך (כפי שנביא בהמשך), וזאת על פי דרכו בקודש לקצוב סכומי כסף ולהשיתם על הבאים לפניו לבקש את ברכותיו. דרך מיוחדת זו, אשר כמעט ולא נהוגה הייתה אצל צדיקים אחרים, כי אם לפרקים ובמקרים נדירים, הייתה אצלו דרך קבועה ומקובלת, אשר עסקה בדרך כלל, בסכומים גבוהים ולא מבוטלים... הנהגה זו אשר במבט ראשון נראית לאדם הפשוט כבלתי סבירה הונהגה על ידיו בעוז ובתעצומות ובכך מרבה היה לפעול ישועות לבאים להתברך בצלו. גדולי דורו הם אשר הבינו וידעו כי סכום המושט על ידיו, הריהו בבחינת פדיון נפש, אשר ממנו אין לשנות או לגרוע. ממאורע למאורע נוכחו הכל לדעת ולהבין כי עניינים נשגבים יש לו בכך וזו דרכו להביא מזור וישועה לבני ישראל.

הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע, היה מתאונן כל ימיו ומביע את חרטתו, על אשר הרהר בתחילה נגד הנהגתו זו של הרבי מרימנוב, וכה היה מספר: כאשר הגיע לראשונה להסתופף בצלו של

הרבי רבי הירש ז"ע, פגש במקום יהודי עני ואביון, אשר בא להתחנן על בנו החולה שיחיה. השיב לו הרבי, כי מוכן הוא לברכו ואף להבטיח כי בנו יתרפא, אך בתנאי שיקדים וייתן סך שמונה עשר זהובים, טבין ותקילין. היהודי העני, אשר מן הסתם לא נפגש בסכום כזה מימיו, החל מורט בשערות ראשו ומצווח ככרוכה: "רבי! מנין אצליח להשיג סכום עתק שכזה?! הרי גם בלאו הכי גוועים בני ביתי ברעב!"... "אין זה מענייני!" השיב לו רבינו בקור רוח "מצדי, רשאי אתה למשכן את כל תכולת ביתך, משולחן וכסאות ועד כרים וכסתות, ובלבד שתביא לי את הסכום במלואו, אפילו לא אגורה פחות!"... "כשומעי את כל זאת" סח הצדיק מצאנו "נתפלץ לבי בקרבי, ולא יכולתי לעמוד מנגד ולהחריש. המתנתי לעני עד שיצא מחדר הרבי, ניגשתי אליו בלאט ואמרתיו לו: "אינך צריך לכל זה! אני אתפלל להקב"ה עבור בנך, והוא יחלים, בעז"ה, גם מבלי שתשלם אגורה!" ואכן, כך היה.

העני הלך לביתו שמח וטוב לב, ועם בואו, מצא כבר את בנו הילד בריא ושלים. ברם, לא חלף זמן רב, ולפתע פתאום, נפטר הילד במיתה חטופה, רחמנא ליצלן... הידיעה, אשר הגיעה לאוזניו של הצדיק מצאנו, נפלה עליו כרעם ביום בהיר. עתה התחוור לו, כי לא על עסקי ממון נתן רבינו את דעתו, אלא שכל כוונתו הייתה, לבטל גזירה רעה מעל היהודי, וכי לא ניתן היה לבטלה כי אם באופן זה בלבד. "כל ימי אינני חדל להצטער!" מפטיר היה רבי חיים אחרי סיפורו "מדוע הכנסתי את ראשי בין ההרים הגדולים?! למה זה התערבתי בעסקיו של הרבי רבי הירש?!..."

וכך סיפר לימים משמשו הנאמן של הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנו ז"ע על דו שיח שהתנהל בנוכחותו, בין רבו הקדוש מצאנו, לבין אחיו, הגה"ק רבי אביגדור מדוקלא ז"ע: הפותח, היה הגאון מדוקלא, אשר נענה ואמר, כי טובה גדולה טמונה בהמצאת ה"טלגרף". שכן, באמצעותה, יכול אדם הנתון בצרה, להודיע עליה לרבו הצדיק, הדר בריחוק מקום, כדי שיתפלל עליו. השיב לו ה"דברי חיים": "צדיק כזה, אשר אינו יודע מעצמו על חוליו של החסיד, עד כי יש צורך להודיע לו זאת בטלגרף חבל לבזבז מעות על משלוח טלגרף אליו!"... והמשיך וסיפר: "באחת מנסיעותיי, אל הרבי רבי הירש מרימנוב, שהיתי בחדר קודשו פנימה, כאשר בא לפניו אדם אחד אשר הכרתי היטב, אשר התפרנס מייצור צמר-גפן, והגיש לו 'קוויטל' (פתקא). נענה הרבי והורה לו לתת פדיון בסך שמונה עשר רובל-כסף. סכום עתק ממש! כשומעי זאת, התחייכתי שלא ברצוני. "משהבחין הרבי רבי הירש בחיוכי, פנה אלי ושאלני לפשר הדבר. השבתי לו, כי גם אם ימכור האיש את כל ביתו ורכושו, לא יעלה בידו הסכום הנקוב. אך הצדיק לא נרתע מכך, והשיב לי: "וכי מה יכולנו לעשות, כאשר מן השמים מראים לי, שזהו הסכום המושג עליו ואותו עליו לתת?"! "האיש הלך מבלי לתת" סיים ה"דברי חיים" את סיפורו והשם הטוב יציל אותו ואת כל בית ישראל, מן האסון המר אשר פקד אותו כבר ביום המחרת! "אמנם" המשיך ה"דברי חיים" ואמר "אילו היה אותו אדם מצייט ופורע את הסכום העצום, חרף המאמץ העל טבעי שנדרש לכך, הרי בוודאי ניצל היה מן הגזירה האיומה". "ללמדנו, כי הצדיק האמתי, רואה את הצרה הממששת ובאה על האדם עוד בטרם תבוא, הוא יודע עליה גם ללא טלגרף, והוא אף מקדים ומכין לאדם את הכופר ואת הפדיון, כדי להצילו מרדת שחת!"...

שוב מעשה דומה, בכפרי אחד אשר בא לבקש את ברכת הרבי מרימנוב, כדרכו מידי עידן בעידן. אלא שהפעם, דרש ממנו הרבי סכום עצום כתמורה לברכתו. פנה הכפרי אל חתן הרבי, רבי אריה לייביש, אשר הכירו מימים ימימה, והתחנן לפניו כי ימליץ עליו לפני הרבי, לוותר לו על הסכום הגדול והכבד. נענה רבי אריה לייב לבקשה, ונכנס לתנות לפני הרבי את מצבו של האיש, המכלכל אך בקושי לחם לפי הטף, ולבקש לוותר לו על הסכום הגדול אשר הושג עליו. לאחר הפצרות מרובות, ומשום כבודו של חתנו, ניאות הרבי וויתר על הסכום אשר דרש. ואולם, עד שלא יצאו ימים אחדים, חזר הכפרי כשידיו על ראשו והוא מתלעלע בבכיו מאין הפוגות. אך בקושי ניתן היה להבין את הסיפור הנורא שהיה בפיו: דליקה נפלה בביתו שבכפר, כל משקו נשרף, וגם בנפשות ביתו פגע האסון המר. שלח הרבי לקרוא לחתנו אליו החדרה, הצביע בפניו על הכפרי האומלל, ואמר: "עד מתי לא תדעו ולא

תבינו, כי אם הקב"ה אמר למשה רבינו, עליו השלום "ויקחו לי תרומה", ולא אמר "ויתנו לי תרומה" הרי זה משום שכאשר מידת הדין מתוחה על יהודי וצריך להצילו ממנה, כי אז שומה על הצדיק לקחת ממנו תרומה ביד חזקה ובזרוע נטויה, מבלי להתחשב בשום בקשות ותחנונים!"...

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. (כה ב) (מנחם יעקובזון)

דרש פעם הגה"ק רבי יושע בער מברסק זי"ע באסיפה של צדקה ואמר: בצדקה צריך להיות "בכל", "מכל", "כל" ! כמובן שאף אחד מהנאספים לא הבין מה משמעותה של דרוש זה. אמר להם רבי יושע בער בואו ואסביר לכם: לילך ולאסוף כספים לצדקה צריך "בכל", עם כל אחד ואחד שמוכן לכך, ואין לו לאדם להקפיד אם לכבודו היא ההליכה ביחד עם פלוני או לא. לקחת נדבה צריך "מכל", מכל אחד ואחד, מכל מי שרק אפשר. ולקחת צריך "כל", כל סכום שהוא, ולא להיות ברוגז על הנותן...

וזהו גם מה שהתורה אומרת: "ויקחו לי תרומה" באיזה אופן: "מאת כל איש אשר ידבנו לבר" - עם כל הדרשות שדורשים עם המילה 'כל' "בכל" "מכל" "כל"...

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (כה ב) (לקוטי אמרי א-ל, הג"ר יחזקאל מאיר מבגדד)

אל לו לאדם להתעצל להקדיש את חייו לתורה ולצדקה, כי כל מה שמקדיש ונותן מזמנו כביכול, ידע שזה עצמו יהיה לו בעולם הבא, עולם הנצח והשכר. וכאותו המעשה בעשיר אחד, שכרו עשירותו כן גודל קמצנותו, הוא לא נתן אף פרוטה לצדקה, לא הכניס עני לביתו ולא נתן פריסת רגל לגבאי צדקה, הוא טען כי בזיעת אפו עמל על רכושו, לכן לא ייתן לאחרים את חילו. יום אחד ישב בבוסתנו, ומשרתו הגיש לפניו את סעודתו, מיטב המאכלים והמעדנים הביא. הביא המשרת מגש גדוש אורז ובשר צלי, אך נתח מכובד של בשר נפל על הארץ והתלכלך באדמת הגן. נתכמרו פני העשיר, ולפתע ראה עני עומד מאחורי הגדר, עיניו לטושות אל השולחן העמוס ופיו מגיר ריר בתאוות בולמוס, הורה העשיר להביא לו את הנתח שנפל, והעני חטפו בחמדה ובלעו בעודו בכפו. השתבח העשיר בלבו בנדיבותו, ומאכלו ערב לו בכפלים.

בערב ראה בחלומו, כיצד נמצא במקום זר, בוסתן נאה רחב ידיים, ושולחנות ערוכים בו, ובהם מסובים אנשים רבים, מלצרים חופזים עוברים בין השולחנות וידיהם עמוסים מגשי מאכלים. נעור בו תאבוננו, וישב לשולחן, קרא לאחד המלצרים החולפים על פניו, וביקש שיביא גם לו ארוחה, סעודת מלכים, מוכן הוא לשלם במיטב כספו. המלצר נענה לבקשתו, וכעבור רגע הגיש לפניו מגש ענק ריק, מלבד צלחת זעירה ובה נתח בשר מלוכלך בעפר וחול. ברוב טכס הניח המלצר את הצלחת לפני העשיר. חורו פני העשיר ואמר: מה זאת, הלא הזמנתי סעודה כיד המלך, אשר בידי לשלמה בטבין ותקילין... אמר המלצר: כאן הוא עולם השכר, אמצעי התשלום היחיד הוא המצוות שנעשו בחיים, מה שנתת שם לאחרים – אתה מקבל כאן לעצמך. הקיש העשיר משנתו, ורוחו התפעמה, למן אותו יום פיזר נתן לאביונים וצדקתו עמדה לעד.

מה באמת חשוב (ס. ה. מאיר)

31 פסוקים בלבד מקדישה התורה לבריאת העולם, בספר בראשית. החל מהשבוע, בפרשת "תרומה", מוקדשים 450 פסוקים לבניית המשכן במדבר. מדובר בהוראות מפורטות ומדוקדקות של בנייה, הכנה, תפירה והקמה. למה הקוסמוס כולו מתואר בקצרה? למה המשכן, האוהל שהיה המרכז לעבודה הדתית-רוחנית במדבר, מתואר באריכות?

פרשנים רבים השיבו כך: התורה לא מתעכבת על תיאור העולם, לשם כך יש ספרי מדע ואלבומי תמונות. התורה מתעכבת על מה האדם אמור לעשות בתוכו.

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת (כה,ג)

שואל רבנו יוסף חיים בספרו "אדרת אליהו": המלה "מאתם" לכאורה מיותרת, שהלא גם אילולא נאמר הדבר בפרוש, היינו מבינים שמאתם באה התרומה, והיה די באומרו "וזאת התרומה אשר תקחו זהב וכסף ונחשת".

עוד הקשה: מפני מה ציווה השי"ת להביא לצורך מלאכת המשכן ט"ו מינים של תרומות - זהב, כסף, נחושת, עורות אילים, עצי שטים וכו', ולכאורה היה לו לצוות על ישראל לעשות את כל המשכן מזהב שהוא המובחר מכל, או לכל הפחות מזהב וכסף בלבד, ומדוע ציווה שיביאו גם נחושת ושאר מינים שהם זולים יותר?

ועונה ה"אדרת אליהו" תשובה אחת על שתי השאלות: מדובר הרי בצבור גדול שנדב לצורך הקמת המשכן, ובתוך עם רב כזה אי אפשר שיהיו כולם שווים לטובה בנתינת התרומה, כי יש אשר יתנדב בשמחה, בטוב לבב ובזריזות, ואלו יהודי אחר נודב את אשר הושג עליו בעצלתיים ולבו בל עמו. ורצה השי"ת שתהיה הנדבה בשמחה ובטוב לבב, באהבה וברצון ובזריזות גדולה, וגם רצה שלכל ישראל יהיה חלק וזכות בבניין המשכן, ואם יצווה שיעשו הכל מזהב דווקא, הגם שוודאי היו ישראל מקיימים את צווי יתברך, מכל מקום אפשר שלא היו כולם מתנדבים, וגם אם היו כולם מתנדבים - חלקם לא היו מביאים את נדבתם באהבה, ברצון ובזריזות גדולה. לכן ציווה שתהיה הנדבה מכמה מינים, ביניהם מינים זולים, כנחושת וכיוצא בה, ומעתה ודאי יביאו כולם נדבה לצורך המשכן בלב שמח, כי מי שצרה עינו להביא כסף וזהב - יביא נחושת, שמחירו זול יותר, ונמצא שלכולם יהיה חלק בנדבת הרצון והשמחה.

זהו שנאמר: "וזאת התרומה", כלומר הרי הנך רואה שצוויית להביא תרומה גם מינים זולים יותר. ומדוע? משום שרוצה אני ש"תקחו מאתם", כלומר מכללות עם ישראל, ולא מיחידים בלבד, לכן אני מצוה על "זהב וכסף ונחושת ועורות אילים מאדמים וכו'", כדי לזכותם שיוכלו כולם להביא את תרומתם בלב שלם. אבל בלאו הכי אפשר היה לעשות את כל המשכן וכליו מזהב דווקא או מכסף וזהב דווקא, ולקחת את כל התרומה מאיש פרטי נדיב לב או מקצת אנשים פרטיים אשר יודע ה' את טוהר לבם שיתנו גם את המובחר שבידם בשמחה ובטוב לבב.

זהב וכסף ונחושת (כה ג) (החתם סופר)

כותב החתם סופר: זהב וכסף ונחושת, אלו הימים שבהם קוראים בתורה.

ז בשבת, ה בחמישי, ב בשני, בימות השבוע.

כ כיפורים, ס סוכות, פ פסח, פורים.

נ נרות חנוכה, חודש, (כולל ראש השנה שהוא גם ראש חודש) ש שבועות, שמיני עצרת שמחת תורה תעניות. ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא.

"ועלת אילים מאדמים ועלת תחשים ועצי שיטים" (כה ה) (יוחנן ריינר)

דרשו חז"ל (בגמרא שבת כח) תחש שהיה בימי משה בריה בפני עצמה היה, וקרן אחת היה לו במצחו, ולפי שעה נזדמן למשה ועשה ממנו משכן ונגנז.

הקשו שהרי כתוב ביחזקאל, "ואנעלך תחש", שכל הארבעים שנה היהודים במדבר עשו ממנה נעלים? זה לא סותר את מאמר הגמרא, כי היה שני מיני תחש אחד טמא ואחד טהור ולשניהם יש הרבה גוונים וצבעים, והטמא היה מצוי ועשו ממנו נעלים (מעניין נעלים צבעוניות???) אבל הטהור היה רק זמני לצורך המשכן בלבד. וכפי שכתב הרבינו בחיי שלא הוכשר למלאכת שמים אלא בהמה טהורה בלבד שנאמר למען תהיה תורת ה' בפיך, ודורשים מן המותר לפיך.

וקשה, מדוע התכלת היה ממין טמא, שהוא דם של חילזון, ואילו תחש הייתה הקפדה שיהיה ממין טהור?

אלא נראה לי, במחשבה קצת מעניינת, תארו לעצמכם שהקדוש ברוך הוא היה עושה נס והיה חד פעמי תכלת ממין טהור, אז כל פעם שהיינו לוקחים תכלת לציצית מחלזון טמא, היה לנו צביטה בלב כי זה מצווה כביכול לא מושלמת, כי פעם היה תכלת כשר ובורא עולם למשכן לא רצה והכין סוג טהור, לכן בורא עולם העדיף כביכול לוותר ולא לעשות תכלת כשר, בכדי שנגיש שעשינו מצווה מושלמת ללא תחושת פגם חלילה.

ואם נכונים הדברים, זה מלמד אותנו עד כמה חשוב שבן אדם ירגיש שעשה מצווה בשלמות, גם שיתאמץ קודם וגם בשעת עשייתה באופן המושלם ביותר, והתחושה העילאית שיש אחרי המצווה המושלמת היא נפלאה ומרוממת, אבל פרט קטן יכול לתת לנו תחושת חסר ותסכול וחוסר נחת וייאוש חלילה, אז חשוב להקפיד אפילו על הפרטים הקטנים שלא יפגמו בשלמות המצווה. וכן נלמד עד כמה להיות רגיש לתחושת השני שיחוש שעשה דבר מושלם עד כדי וויתור על הרצונות שלנו.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה ח) (רוני גולדברגר)

פרשת תרומה מתארת את הדקדוק בו צריך היה לבנות את המשכן. הפרטים היו מאוד מדויקים, חומרי הגלם היו מאוד יקרים (זהב, כסף וכו') ודרושה הייתה השקעה רבה מצד בני ישראל. השאלה היא מדוע הקדוש ברוך הוא צריך את כל זה? הרי הבורא בוודאי לא זקוק לחומריות, לזהב או לכסף. הוא נמצא בכל מקום, כך שהוא לא צריך שנבנה לו משכן. אז מדוע בכלל הוא נתן לנו את כל הציוויים הללו? התשובה נמצאת בתחילת הפרשה, עוד לפני כל התיאורים של המשכן: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". הקדוש ברוך הוא לא רוצה לשכון בתוך המשכן המפואר שנבנה לו, אלא הוא רוצה שנעשה את ההשתדלות שלנו ונעבוד על עצמנו, כך שהוא ישכון בתוך כל אחד מאתנו.

אנשים רבים יודעים שהעיקר הכוונה בלב. הבעיה היא שכאשר סומכים על הכוונה בלבד, מהר מאוד מאבדים את האמונה ושוקעים בתוך עולם גשמי של עבודה, חומריות ותאוות ללא כל רוחניות. לעומת זאת, כאשר אנו פועלים פעולות חיצוניות ומקיימים מצוות, אנו משאירים את הקדוש ברוך הוא במחשבה שלנו במשך כל היום וכך זוכים להגיע לכוונה אמיתית בלב. אדם שחושב שהעיקר הכוונה, אך לא מניח תפילין ולא שומר שבת, לא יוכל להגיע לכוונה אמיתית ושלמה. אדם שחושב לפני כל דבר שהוא אוכל איזו ברכה צריך לברך ובמשך כל היום לומד תורה ומחפש אילו מצוות לקיים, שומר על הכוונה שלו טהורה. הקדוש ברוך הוא לא צריך את המשכן, הוא אומר לנו שהוא לא מתכוון לשכון בו, אלא בתוכנו. אלא שכדי להגיע לכך, אנו צריכים להתאמץ ולהכין לו מקום בתוכנו, על ידי פעולות גשמיות כמו בניית המשכן, מתן תרומה והשקעה של כסף וזהב. גם היום כדי להגיע למצב שהקדוש ברוך הוא יוכל לשכון בתוכנו, אנו צריכים לעשות הכנות מתאימות לכך. לנקות את

עצמנו מעבירות, לקדש את עצמנו במצוות ולתקן את המידות שלנו, כך שנכין את המקום המתאים לשכינת הקדוש ברוך הוא בתוכנו.

בהיכלו כולו אומר כבוד (יחיאל מיכל מונדרוביץ)

פרשת תרומה היא ראשונה בסדרת חמש פרשיות העוסקות בציווי 'יעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. המשכן שעשה משה במדבר, בתי המקדשות בירושלים, ועד ימינו 'בתי מקדש מעט', הם מרכזי חיי הנפש היהודי. 'ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד. המשכן מהווה ראש-גשר בין מבנה חומרי לבין עולם הנצח והצח.

לאחר הקדמה ארוכה, בו מביע בעל ספר החינוך זהירות בגשתו אל הקודש, הוא מבאר את מהות הפאר המופלג בבית ה'. שפעת זהב טהור, גילופי עץ מעשה אומן, בדים ארוגים במיטב החוטים, עורות מעובדים ועמהם עור התחש המרהיב והנדיר. בגדי כהונה בשיא ההידור, שזירות זהב, מקבץ של אבני חן נדירים. כל הפאר הכבוד למען מטרה אחת, לדבריו של בעל החינוך, והיא, לעורר בקרב באי הבית הגדול והקדוש את ההכנעה המתבקשת לה' והתעוררות כוונת הלב אליו יתב"ש. האדם נכבש ונפשו נמסה מול הדרת כבוד ה'.

נבקר נא בירושלים שלפני אלפי שנים. בשערי העיר הקדושה נפגשים סוחרים שזה עתה הגיעו ארצה. הנה יורדי הים, מלחים ממולחים, שהביאו לנמל יפו מטען עמוס בסחורות, שצברו בהפלגתם המסחרית לאורך נמלי הים התיכון. כנגדם, שיירת הולכי מדבריות שבאו מן ארצות קדם, וגמליהם נושאים מכלול רחב, מתכשיטים ועד בשמים. לתגרים הללו ערך משותף: מסחר. ממון. רווח. יודעים הם שמחויבים על פי תודה 'לעבור' בבית המקדש ולהביא קרבן תודה, על לחמיו, עם תום מסעם המסוכן. יתכן ויש מי מהם שרוצה 'לצאת ידי חובה', חושב על מינוי שליח להולכה, או שיטה אחרת להיפטר ממעמסה זו. אך בהגיעו לבית ה', בראותו את ההוד הנאדר בקודש, את 'מראה כהן' הלבוש במיטב בגדי הפאר ולבושי שרד, ניעור ליבו בהדרת קודש. האווירה אופפת וכובשת. הוא נשאב לעבר הנצחיות, ואת מחשבות החומר משאיר מחוץ להר הבית יחד עם מקלו ופונדקו. הנה המחשה לתובנה שטבע בעל ספר החינוך 'אחרי הפעולות נמשכים הלבבות'. כבר אין הסוחרים הללו באים 'להביא' תודה. הם באים לומר תודה! להרגיש כי טוב יום בחצרון מאלף. מה השפיע עליהם? מה עורר אהבה שמים רבים לא יכבוה? ההוד וההדר לחי עולמים! חכמת התורה נצחית, ומעשית אף בהנהגה.

כאשר נער צעיר נכנס לישיבה קטנה השוכנת בצריף עלוב ומט ליפול, כאשר ילדה לומדת בחומש מרוט ומודבק מהדורת 'לוי אפשטיין' אותה ירשה מסבתה, כאשר ילד בגיל הרך מובל ל'מכינה' טחוב בפאתי מקלט, מה יעורר את ליבותיהם ומה ירחיב את נפשותיהם? ה'תלמוד תורה' הראשון בעולם נפתח בירושלים ע"י הכהן גדול יהושע בן גמלא. התוספות מוסיפים נופך (ב"ב כא) שכאן יושפעו תלמידי ה'חידר' מאירת הקודש וערפילי הטוהר. לבם פתח כפתחו של היכל לאהבת תורה ויראת שמים.

אדם מושפע מהסביבה. למרות עיקרון הצניעות והפשטות, הגם ש'התורה חסה על ממונם של ישראל', הרי 'אין עניות במקום עשירות! לרומם את בית אלקינו (עזרא ט) הוא צו קודש! נשקיע בחזות הכיתה (אולי יש לרענן את תמונת הסטייפלר בה מופיע שליט"א?) ספרי לימוד מאירים מגרים את קשב התלמיד, ובאמת, כמה כבר חוסכים כשמוחקים ספר משומש יד שלישית? (בית מדרש נקי ומטופח יעורר כוונה בתפילה) כוס ריקה איננה מאפרה, ומבוא וכניסה אינם מחסני שקיות. (דף עבודה נקי) ולא שכפול דהוי מימי מכונת - כתיבה וסטנסיל (מושך את חשקת התלמיד. רחמנא ליבא בעי! נפעיל חיצוניות להתעוררות הפנימיות!

בהצלחה בעבודת הקודש !

“וציפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו” (כה יא) (הפרשה המחכימה - פרשת תרומה)

מבואר שהארון היה זהב מבפנים וזהב מבחוץ, ובתוכו עץ. ושמעתי לרמוז בזה, ישנם אנשים שמבחוץ מתנהגים למופת, ממש 'לב זהב', מגישים הם עזרה לכל הנצרך, אבל כאשר מגיעים לביתם, פתאום נעשים משהו אחר ושם אינם יודעים להטות שכם ולהגיש עזרה. דבר זה מגונה, כי אדרבה האדם נמדד דווקא לפי התנהגותו בבית, וכפי המובא בשם רבי חיים ויטאל זצ"ל שהמקום האמתי של תיקון המידות ועידונם הוא ביתו של האדם.

מאיך ישנם אנשים שיודעים לעזור רק בבית, לנשותיהם ולבני ביתם, אך לאנשים בחוץ כאילו שכחו שיש מצות חסד. גם זה לא טוב, שהרי כל ישראל אחים, וצריך לעשות חסד עם כל בריה בעולם, גם אם אינו נמנה בדיוק עם בני משפחתו, או עם חוג קהילתו וכדומה. לכן אמר הפסוק "וציפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ", שכיון שהמידות הם קודמות לתורה והם ציפוי לארון הרומז על התורה, לומר שבשביל להיות בעל תורה, צריך להיות 'מצופה זהב טהור' שהם מידות טובות, גם 'מבית' כשהוא בביתו, וגם 'מבחוץ' כלפי אנשים אחרים.

אמנם האמצע היה מעץ ולא מזהב טהור, לרמז שכל זה רק במידותיו יהיה זהב טהור, אך בעצמו יהא כמו עץ, שלא יהיה בעל גאווה, אלא יהא ענו ויאחז עצמו כעץ פשוט, ורק כך תוכל התורה להתפס אצלו, כי התורה הולכת רק למי שמקטין את עצמו ומתנהג בענוותנות. וכן כתב החיד"א "הארון היה מצופה זהב מבית ומחוץ, כך תלמיד חכם שהוא כלי מחזיק התורה צריך שהיא תוכו כבור, ואף שיש חומר והוא בשר ודם, צריך להשתדל שהחומר יכלכל את הצורה שכמעט אינו ניכר חומר שבו, כמו הארון שבתוכו עץ ולא ניכר אלה הזהב המצפהו, כך התלמיד חכם על ידי מידות טובות וענוותנותו מבית ומחוץ כמעט מכסה את עצמיותו".

פורצי המנעולים (גד שכטמן)

“את רכושי אני מצווה לחלק שווה בשווה בין כומר העיירה, לרב היהודי. בתנאי אחד”... הנוכחים קינאו ברב ובכומר על כך שעשיר העיירה הוריש להם את כל הונו. את התנאי של העשיר, היו רשאים לשמוע רק הרב והכומר.

למחרת נפגשו הכומר והרב ברחוב הראשי. הרב שאל: “מילאת את התנאי בקברו?” \$5,000 שביקש העשיר, הנחת הכומר אישר שהוא אכן מילא. “ואתה?” שאל את הרב בסקרנות. הרב השיב שהוא בדרכו לבנק בכדי למלא את חלקו.

למחרת פוגש הכומר את הרב ושואל בלהיטות: “הנחת לו כבר את הדולרים בקבר?” הרב חייך והשיב: “יהיה לו קשה לסחוב כל כך הרבה דולרים למעלה. שמתי \$10,000, צ'ק מזומן למוטב בלבד ע"ס שלך”... ולקחתי עודף את ה-\$5000

פרשת המשכן וכליו מתחילה בציווי לבני ישראל לנדב משלהם תרומה לצורך עשיית המשכן. בפשוטם של דברים עמדו שתי סיבות מאחורי הציווי: האחת, בכדי שתשרה שכינה בתוכם. השנייה, המשכן הינו כפרה על חטא העגל. עבור כל אחת משתי הסיבות האמורות, הוצרכו בני ישראל להקריב משלהם בכדי לזכות לזה. אולם לשון התורה “ויקחו לי תרומה”, מוזרה לכאורה. היה צריך להיאמר:

“ויתנו לי תרומה”. וכבר עמדו על כך מפרשי המקרא איש לפי דרכו וביאורו. וכדרכנו מפעם לפעם, בכדי לתת זווית מבט חדשה לבאר את לשון הפסוק, נשתמש במעשה:

שולחנו של רבי אריה לייב, הידוע בכינויו ה"סבא משפולי", ראה סכומי עתק מדי יום ביומו. מאות יהודים שבאו לקבל ברכה, עצה, או מעט אידישקייט, חפצו מאוד ליהנות את הצדיק במתת-יד, והותירו על שולחנו פדיון נפש. ה"סבא" היה ידוע במידת הצדקה הגדולה שעשה, וכל אימת שהיו ברשותו מעות היה מפזר הון רב. ההסדר היה קבוע: אלו הזקוקים לישועות נתנו מעות, ואלו הזקוקים למעות ניגשו לצדיק לקבל מידו את אשר חסר להם.

באחד הימים ניגשו קבוצה ממקורביו של ה"סבא" וקבלו באוזניו: בין הבאים לבקש ממך צדקה, ישנם גנבים שפלים שלא בוחלים לשלוח ידם בממון הזולת. אין מן הראוי שהרבי יקרב אותם ואף יעניק להם ממון, כל עוד שלא תיקנו את דרכם ושבו למוטב.

ה"סבא משפולי" שמע וחיך: "חושבים הנכם שאינני יודע מי מגיע אלי ומה מעשיו? אסביר לכם פשרם של דברים. יש יהודים שזקוקים לישועה למעלה מדרך הטבע, לאחר שניסו להתפלל ולא עלתה בידם הם באים אלי, מפרישים הם מהונם בכדי שאתפלל עליהם ואפעל עבורם ישועה. ברם, לא תמיד שערי שמים פתוחים לתפילות, והקב"ה לפעמים מסרב להיענות לבקשתי. מה אומר ליהודים אלו? "במקרים כאלו", המשיך רבי אריה לייב, "אני משתמש בגנבים שלי. הם מומחים גדולים לפריצת מנעולים, דרכם אני נכנס לשערי רחמים..."

רעיון עמוק מסתתר כאן בדבריו של הסבא הקדוש: אדם שמבקש מהקב"ה דבר שלא מגיע לו בדרך הטבע (ישועה בדרך נס), יוכל להתעקש בכדי שמשמים יעניקו לו זאת, באמצעות הוכחה שגם הוא עשה דבר שלא היה צריך לעשות בדרך הטבע (לרחם על גנב).

במדרש (תנחומא, אמור יז) מופיע משפט מדהים: "ויקחו תרומה אין כתיב, אלא ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחים!"... אתה רוצה שהקב"ה, כביכול, – יהיה אצלך? שתוכל לבקש ממנו כרצונך והוא יעשה? "ויקחו לי תרומה". בנתינת התרומה תוכל "לקחת" את ריבוננו של עולם לצדך.

מתוך מבקשי הצדקה הרבים שאנו פוגשים ביום יום, קשה מאוד לדעת מי נצרך באמת, מי מתעצל להתפרנס כראוי ובמקום "הכנסת כלה" בוחר ב"הכנסה קלה", ולמי אסור כלל להעניק כסף כיון שהוא ישתמש בזה לצרכים אסורים. בכדי לנתב את רצוננו לעזור לאנשים – לאלו הזקוקים לעזרתנו באמת, נוכל להשתמש בסכומי הכסף הגדולים יותר עבור מקרים שבהם ברור לנו כשמש שיש כאן עזרה גדולה. מאידך, במקרים שבהם איננו בטוחים, נוכל להסתפק בנתינה קטנה, לא מורגשת, אפילו שקל בודד.

הפרוטות הללו יעמדו לצידנו בכל מיני רגעים בחיים שבהם נזדקק לסייעתא דשמיא, הם יעמדו לפני כיסא הכבוד ויבקשו: כשם שהוא העניק למי שלא ראוי, כך אתה, רבש"ע, תעניק לו בלי לבדוק האם הוא ראוי. עבורנו, תהיה נתינה זו כמו הנחת צ'ק שלא פוידים אותו בסופו של תהליך, אבל בשעת הענקתו כבר מקבלים שפע במזומן.

מבית ומחוץ תצפנו (כה,יא) (אהרון כהן)

"וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו" ודרשו חז"ל על כך (יומא עב, ב): 'מבית ומחוץ תצפנו' - אמר רבא כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם. לכאורה כוונת חז"ל לומר, תלמיד חכם שראית עליו בהתנהגות מסוימת שאין תוכו (הצד הפנימי) כברו (הצד החיצוני) אלא למעשה מתנהג באופן אחר מהדמות אותה הוא מציג כלפי חוץ, דע לך שהוא 'מזויף מתוכו' ורק מנסה להתכסות באצטלה דרבנן ואינו עונה להגדרה 'תלמיד חכם'.

ויש לשאול על דרשה זו מס' שאלות:

א. האם חז"ל צריכים כלל להשמיע לנו שאדם שרק מציג את עצמו כלפי חוץ כתלמיד חכם, שאינו תלמיד חכם? (וגם איך שייך להשתמש בביטוי "כל 'תלמיד חכם' שאין תוכו כברו...". הרי היו צריכים לומר 'כל 'אדם' שכלפי חוץ ת"ח ואין תוכו כן, אינו ת"ח').

ב. איך אפשר ללמוד מארון העדות שתלמיד חכם צריך שיהיה תוכו כברו, הרי אדרבא, הארון היה עשוי מעצי שיטים ורק היה מצופה מכל צדדיו בזהב טהור באופן שאף אחד לא היה יכול להבחין בחומר האמתי ממנו היה מיוצר (והיה לכאורה מתאים לומר אף על הארון עצמו ש'אין תוכו כברו').

ג. האם להנ"ל לא יותר ראוי היה ללמוד זאת מן המנורה שהייתה כולה "מקשה אחת זהב טהור" (שמות כה, לו)?

וביאר העניין: כי בניגוד להבנה הפשוטה של המדרש, לא ציפוי הזהב הנוצץ הוא זה שמסמל את התלמיד חכם אלא דווקא העץ הפשוט ממנו היה עשוי גוף הארון הוא שמסמל אותו [כמו שפרש"י את הפסוק במדבר יג, כ) "היש בה עץ אם אין": אם יש בהם אדם כשר שיגן עליהם]. ולכן תלמיד חכם אינו נמשל כאן למנורה. ומאמר חז"ל הנ"ל מתייחס לאדם שללא ספק אמור לענות על ההגדרה 'תלמיד-חכם' ולא באדם מזויף ח"ו.

אלא שתלמיד חכם על אף שבמהותו ובתוכו אמור להיות ענוותן ופשוט כמו עץ, כלפי חוץ צריך להיות אצילי ומכובד בהתנהגותו ובהליכותיו ואינו יכול להתנהג בזולות כאחד העם וכפי שמפרט הרמב"ם בתחי' פרק ה' מהל' דעות "כשם שהחכם ניכר בחכמתו ובדעותיו והוא מובדל בהם משאר העם כך צריך שיהיה ניכר במעשיו במאכלו ומשקו ובבעייתו ובעשיית צרכיו ובדבורו ובהילוכו ובמלבושו ובכלכלו דבריו ובמשאו ובמתנו ויהיו כל המעשים האלו נאים ומתוקנים ביותר" ואת חלק זה מסמל ציפוי הזהב החיצוני של הארון. עד כאן החלק הפשוט. כוונת חז"ל להשמיע לנו במאמר זה חידוש נוסף. כשם שהארון היה מצופה אף כלפי פנים בזהב טהור ונוצץ, כך 'תלמיד חכם' לא רק בהתנהגותו החיצונית צריך להתנהג ולהתנהל בצורה מכובדת, אלא אף בתוך תוכו צריך שתהיה בו גם קורטוב של גאווה עצמית על היותו תלמיד חכם ומרומם מן העם הפשוט, כמאמר חז"ל במסכת סוטה "תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית של גאווה" (אך כמובן שאסור שגאווה זו צריכה להיות במינון מועט ומדויק ושעדיין יהיה ענוותן במהותו), ואת חלק זה מסמל הציפוי זהב הפנימי של הארון.

ולסיכום: ת"ח צריך להיות פשוט וענוותן במהותו (כעץ). אך כשם שכלפי חוץ צריך להתנהג במכובדות ואצילות כדי שהמון העם יכבד אותו ואת התורה שהוא מייצג (ציפוי זהב חיצוני), כך כלפי פנים צריכה להיות לו מידה מסוימת של גאווה וכבוד עצמי כדי שגם הוא יעריך את עצמו ואת התורה שהוא לומד (ציפוי זהב פנימי). ואם התורה שלומד אינה מביאה אותו לכך אין ראוי לו שיקרא בתואר 'תלמיד חכם'.

מבית ומחוץ תצפנו (כה,יא) (גד שכטמן)

מכאן דרשו חז"ל (יומא עב) שכל תלמיד חכם צריך שיהיה תוכו כברו.

בגמרא (ברכות כח) סיפרו חז"ל שרבן גמליאל הכריז: כל תלמיד שאין תוכו כברו לא ייכנס לביהמ"ד, ביום שהעבירו את ר"ג מנשיאותו ומינו את רבי אלעזר בן עזריה לנשיא, סילקו את שומר הפתח ובאותו היום נוספו שבע-מאות ספסלים בבית המדרש.

שואל הרה"ק רבי יואל מסאטמר: איך ידע השומר מי מהבאים "תוכו כברו" ומי לא? ולמה הגמרא מסיימת שהתרבו הספסלים בבית המדרש. מה העיקר, הספסלים או התלמידים? והוא מתרץ בחריפות: השומר שעמד בפתח הודיע לכל מבקש שרצה ללמוד תורה, שכל המקומות תפוסים כבר. חייבים לעמוד או לשבת על הרצפה. ממילא רק מי שרצה באמת ללמוד, נכנס. לאחר שהוסר השומר מפתח בית המדרש ונכנסו מאות תלמידים שאין תוכם כברם, נאלצו להזמין מאות ספסלים חדשים כיון שהללו לא הסכימו ללמוד ללא מקום ישיבה נח.

"מבית ומחוץ תצפנו..." (כה יא)

הגמרא במסכת יומא דף עב, מביאה את דרשתו של רבא על הפסוק: "מבית ומחוץ תצפנו..." "אמר רבא כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו - אינו תלמיד חכם".

על מנת לעמוד על הסתכלותם של חכמי ישראל נביא מעשה: מסופר שתלמיד אחד מתלמידי האדמו"ר מקוצק שהיה ידוע בלמדנותו, אולם דעותיו והשקפותיו לא תמיד תאמו את רוח התורה... ניגש פעם אל הרבי מקוצק והתפאר לפניו כי אין הוא הולך 4 אמות ללא תלמוד תורה...

שאל אותו הרבי: "וכמה אמות אתה הולך ללא יראת שמים?!"....

והבאת את הבדים בטבעת על צלעת הארן לשאת את הארן בהם (כה,יד) (הרב ראובן שמעוני)

נשיאתו של הארון לא הייתה מעשה טבעי כלל וכלל, ועל אף שהבדים הובאו בתוכו כדי שהכהנים יוכלו לשאת אותו, למעשה – הוא נשא את נושאו. גילוי ניסי זה ארע לעיני כל ישראל בעת חציית הירדן – לאחר שעם ישראל כלו עבר, הלכו הכהנים אחורנית והמים חזרו לזרום, או אז הרים הארון את הכהנים, שכביכול נשאו אותו, והעביר אותם מעל לנהר.

נשיאת הארון באופן על-טבעי זה משמשת גם כמשל לעניין הפנימי הרמוז בו, הלא הוא הקשר בין לומדי התורה לבין התומכים בהם, בין יששכר לזבולון.

לעתים נדמה שזבולון הוא התומך ביששכר והוא המחזיק אותו, אולם האמת היא שדווקא יששכר הוא זה שמחזיק את זבולון ומאפשר לו חיים בעולם הבא ואף חיים בעולם הזה.

מסופר על רבי אליעזר גורדון, ראש ישיבת טלז, אשר בהיותו אברך צעיר לימים ישב והגה בתורה, כשחמיו מחזיק אותו ודואג לכל צרכיו. באחד הימים הגיע אל החתן כתב הזמנה לשמש ברבנות באחת מן העיירות הסמוכות. כשראה החותן את ההזמנה, אמר לחתנו הצעיר: לשם מה עליך ליטול עול רבנות על כתפך? הישאר אצלי והמשך ללמד, וההסכם בינינו יישאר על כנו!

שנים חלפו, פרנסתו של החותן נקלעה לקשיים ועול החזקת המשפחה הצעירה החל להכביד. החותנת, אשר דאגה למצבו הכלכלי של בעלה, באה וטענה לפניו: "אולי כדאי לשחרר את האברך לדרכו? עד מתי ישב אצלנו? הלא אם נשלח אותו – לא תחסר לו פרנסה, שכן כל הזמן מגיעים אליי

כתבי מנוי לתפקידים רבניים שונים". השיב לה בעלה: "איני יודע מי מחזיק את מי... אני – אותו, או שמא הוא –אותי...". העניין שב ונשנה פעמים אחדות, עד שלבסוף נכנע החותן, פנה לחתנו הגדול ורמז לו שיתכן שכדאי לו לקבל תפקיד של רבנות עיר, ולהתמחות בשאלות מעשיות ובאופן כזה להתקדם יותר... רבי אליעזר קבל את הדברים והודיע שיענה לכתב המנוי הבא שיגיע.

לא חלפו ימים רבים וכתב מנוי לרבנות העיר טלז הגיע אל החתן, הוא מיהר להיענות להצעה, וביום שבו עזב את העיר לכוון טלז, מקום מגוריו החדש, השיג אותו שליח מהיר, שבא לבשר לו כי החותן נפטר, ועליהם לחזור מיד להלוויה... בשעת ההלוויה עמדה החותנת ובקשה לדבר, ובבכי בקשה את סליחתו של בעלה. אמת דבר –הבינו הכל –אכן אין איש יודע מי מחזיק את מי...

מקבילות הללאות (כה ו)

פעם ישב הרה"ק מרוז'ין ז"ע עם חסידיו קודם התפלה וסיפר סיפורי צדיקים, הסיפור התארך וכשהביטו על המורה שעות ראו שעוד מעט כבר יגיע סוף זמן התפלה, אמר הרה"ק מרוז'ין: אָה, עס איז שוין שפעט, אבל מה בעצם החילוק בין סיפור צדיקים לתפלה? התפלה היא בחינת "הללו את שם ה'", ואנו מדברים סיפורי צדיקים בבחינת "הללו עבדי ה'", כי הצדיקים שאנו מדברים מהם הם עבדי ה'. והנה לפעמים כתיב "הללו עבדי ה'" "קודם ואחר כך "הללו את שם ה'", כמו בהלל, ובהלל הגדול כתיב קודם "הללו את שם ה'" ואחר כך "הללו עבדי ה'" הרי אלו שווים.

ואמר רמז בדרך צחות בפסוק: "מקבילת הללאות" שני הללאות – שני ה"הללו" שוות, ומקבילות אשה אל אחותה, ואם כן, כשאני מרבה לספר בשבח של צדיקים הרי זה כמו תפלה.

בטבעות אהרן יהיו הבדים לא יסורו ממנו (כה, טו) (אשר לורבר)

מסורת בידינו כי "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא", דהיינו: אין לך דבר שאינו רמוז בתורה הקדושה. והגאון מוילנה זצ"ל כתב, כי כל מאורעות העולם מקטן ועד גדול רמוזים בתורה. נספר סיפור אחד השייך לפרשתנו, שיעיד על הכלל כולו. המעשה, מעשה שארע במצרים לפני כמאתיים וחמישים שנה.

בנו בן העשר של אחד מעשירי המדינה ברח מביתו, וניתק קשר עם משפחתו. שני אחיו נשארו במחיצת האב העשיר, ועם מותו ירשו את רכושו. כעבור זמן מה הופיע עלם חמודות וטען שהוא הבן הנעלם. מזה כשלושים שנה נע הוא ונד, ראה עולם, ועתה בשמעו שהוריו נפטרו הגיע לקחת את חלקו בירושה. הוא עמד בחקירה צולבת, סיפר פרטי פרטים על הוריו וקרוביו, על המעון והריהוט, מקרים ומאורעות שזכר מילדותו. ביקשו האחים לפצותו בסכום נכבד ולהפטר ממנו, אך הוא דרש להביא שמאי ולשקול לידו שליש במדויק. חרה בו אפם, ואמרו: "אין אתה אחינו, ולא ניתן לך דבר!" התעצמו בדין, והגיע משפטם עד למלך.

תמה המלך: "היכן היית שלושים שנה, מדוע לא כתבת מכתב?". הסביר שנלקח בשבי במדינת הודו, ונבצר ממנו ליצור קשר עם העולם החיצון עד שאזר עוז וברח משביו. סוף דבר, נלאה המלך לרדת לחקר האמת וקצרה יד חכמיו. אמר המשנה למלך: "רואה אני שהנה חוזר על עצמו סיפורו של פרעה". והסביר: כשקצרה יד המלך והחרטומים, שלחו לקרוא לנער עברי שיאיר עיניים, כי אין פיקחים כיהודים! הורה המלך לצאת לרחוב של עיר, ולהביא לפניו את היהודי הראשון שימצאו.

באותם ימים חי במצרים צורף זהב צנוע, ושמו אהרן פרדו. עניו היה ונחבא אל הכלים. חצי היום עסק במלאכתו וחצי היום הקדיש לתורה. בלילה ההוא חלם אהרן פרדו שהוא ניצב בבית כנסת כלול בהדרו, מפואר כטרקלין מלכים וגדוש בנכבדי עם. הוציאו ספר תורה וקראוהו לעלות ראשון, והנה

הפרשה פרשת תרומה, ושליח הציבור קורא: "בטבעות אהרן יהיו הבדים לא יסורו ממנו". תיקנו אהרן: "בטבעות הארון!" אך שליח הציבור בשלו: "בטבעות אהרן" וייקץ והנה חלום.

הלך להתפלל ונפשו פוזרה עליו. אכל, והוא הוגה בחלומו המוזר. הלך לחנותו, וכפריה ישישה נכנסת. לא היה זה סוג הקונים הרגיל, מה עוד ששמה עיניה בטבעות משובצות ורבידי מרגליות. "היש לך כסף", שאל בחשד, חס על זמנו. "עתה אין לי", ענתה בקול חורק, "עכשיו באתי לברר מחירים. מחר אהיה עשירה, ואבוא לקנות בכסף מזומן". תמה הסוחר: "מאין יהיה לך מחר?". וענתה: "בני מנהל משפט נגד אנשים עשירים, והיום יוכרע המשפט לטובתו". להגה ופטפטה, סיפרה על בנה וחכמתו, ואיך הבטיח לחלצה מכפרה הדל ולהנחילה חיי עושר ורווחה. סוף דבר, הבטיחה לשוב ולקנות ביד רחבה. הכפריה הלכה, וערבי עשיר הגיע. ביקש לראות מספר טבעות יקרות, והציע לסוחר שיבוא אתו לביתו ואשתו תבחר את הטבעת שתישא חן בעיניה. ניאות הסוחר, סגר את חנותו והלך עם הערבי. הלכו בכיכר העיר והנה אנשי משמר המלך לקראתם. עצרו את הסוחר ולקחוהו עימם לארמון: הן נצטוו להביא את היהודי הראשון שימצאו!

ירא וחרד הובהל אהרן פרדו במעלה מדרגות השיש, הובל דרך החצר רחבת הידיים ושדירת העמודים, מסדרונות וקשתות והנה עומדות רגליו בטרקלין הארמון, והוא זהה לטרקלין שראה בחלומו, אלא שבמקום בימה ניצב כס מלכות מרהיב ביופיו, והמלך בכבודו ובעצמו פונה אליו, מספר לו השתלשלות המאורע ושואל לדעתו. התבלעו עשתונותיו, מה יענה ומה יאמר. והנה הבזיק במוחו רעיון. הביט בטוען ליורשה, ואמר: "האין שמך כך וכך?". חוורו פניו, והצורף המשיך: "האין אתה יליד כפר פלוני? בנה של אישה פלונית?!"... פקקו ברכיו של השקרן, והודה בכל כזביו... השתאו הכל, כיצד חשף היהודי את התרמית, איך הסיר את הלוט? ! סיפר להם על חלומו, וכיצד הבין את פשרו: "בטבעות הארון אותיות "אהרן" יהיו הבדים". בגלל הטבעות אותן באה האם הערבייה לרכוש אצל אהרן, התחוויר סיפור הבדים ונחשפו הכזבים!

נענה המלך ואמר: "כשיש כזו תורה, אין זו רבותא להיות חכם"...

"ועשית שניים כרובים זהב וגו' משני קצות הכפורת" (כה, ח) (ר' מאיר אומר)

באחת מדרשותיו ברבים, דרש פעם הגאון ר"מ מלובלין זצ"ל, ל, וכה אמר, שנינו במכילתא בסוף פרשת משפטים: כל כלי השרת במשכן ובמקדש מותר היה לעשותם מכל מיני מתכות בזמן שלא היה זהב, אולם הכרובים שעל הארון היו צריכים תמיד להיעשות רק מזהב טהור ואסור לעשותם מכל מתכת אחרת. וצריך להבין, מה נשתנו הכרובים משאר כלי השרת? אלא, המשיך הר"מ מלובלין לבאר, הכרובים מסמלים על תינוקות של בית רבן כמ"ש רש"י "כרובים דמות פרצוף תינוק להם", משום כך היה מקומם על ארון הלוחות, כדי ללמדנו שמוטלת עלינו חובה קדושה לחנך את הילדים שלנו לתורה ולחיי תורה, וכאשר מדובר בתפקיד קדוש זה - נפשם של תשב"ר, אי אפשר לצאת ידי חובה בקטנות, בפרוטות של כסף נחושת, אלא יש לרוממם ולגדלם ולהוציא מהם זהב טהור דווקא.

"והבאת את הבדים בטבעות על צלעות הארון לשאת את הארון בהם" (כה, יד)

יש לשאול, כיון שהארון היה נושא את נושאו בדרך נס, אם כן מדוע הוצרכו לשאת אותו, ומדוע בכלל נזקקו לבדים? ויש לומר, שחובה קדושה מוטלת על כל אדם לעשות את ההשתדלות מצדו, ובצירוף ההשתדלות צריך לבטוח בהשם יתברך שיברכו במעשי ידיו, ואין לו לסמוך על מעשה נסים בלבד, ולכן גם כאן היו צריכים לעשות השתדלות מסוימת.

ועשית מנורת זהב טהור מקשה תיעשה המנורה (יוחנן ריינר)

מקשים למה בהתחלה כתוב "ועשית", ובסוף כתוב "תיעשה" דהיינו שנעשתה מעצמה? ומתריצים שהקב"ה ראה שמשה התקשה בה הראה לו מנורת אש וגם זה לא עזר ועדיין התקשה בה עד שאמר לו השלך את הכיכר לאש ואומר השפתי חכמים שבצלאל זרקה והיא נעשית מאליה בפועל,

ונשאלת השאלה, למה משה רבנו התקשה במעשה המנורה למרות שבורא עולם הראה לו בהר? וכי בגלל שזה מקשה בלי חיתוכים והדבקות רק בנקישות בפטיש, בכל זאת מה הקושי כאן יותר מאשר הכפורת שגם היא הייתה מקשה זהב ומחוברים בה לא בהדבקה שני כרובים עם כנפיים פרוסות ופניהם איש אל אחיו, בגודל 10 טפחים, וכל היצירה המדהימה גם בנקישת פטיש? ואולי הקושי היה כפי שכתב רש"י לעשות מכיכר זהב טהור מנורה עם כל כליה (המלקחיים והמחתות) בכיכר לא פחות ולא יותר, אבל אדרבא זה רק מקל את העבודה כי אין דרישה למשקל המנורה, להוריד כפי שיישאר לו למלקחיים והמחתות שהם כלים נפרדים ממנה? ואם כבר זורקים לאש, מדוע צריך שבצלאל הוא זה שיזרוק ולא משה? וגם אם בסופו של דבר הוא לא הצליח, ולכן ריבונו של עולם אמר לו זרוק כיכר זהב לאש ויצא המנורה וכליה בנס, אם כן בשביל מה כל המאמץ להראות לו בהר את מעשה המנורה, בשביל מה כל הפירוט איך צריכה המנורה להיות, הרי בורא עולם יודע שזה מעל השגתו של משה אז הוא ידע שמשה יזרוק ככר זהב לאש, אז למה הפירוט? למה כל השלבים?

אלא הרי ידוע שמנורה היא כנגד החוכמה, כמאמר חז"ל הרוצה להחכים ידרים וסימנך מנורה בדרום, וריבונו של עולם רוצה שנשתמש בכל שכלנו וחכמותינו שקיבלנו מריבונו של עולם בשלמות, כיכר זהב לא פחות ולא יותר. אבל כידוע שבן אדם משתמש באחוזים בודדים משכלו, ואם כן מדוע באמת הוא קיבל שכל הרבה יותר ממה שהוא משתמש?

ולכן משה התקשה כי להשתמש באופן מושלם בחוכמה זה לא שייך, אבל ריבונו של עולם רוצה להראות לנו עד כמה הוא חפץ שנשתדל להתאמץ בכל כוחנו לכן הוא עושה שלבים למשה, וכל שלב זה עוד כוחות ועוד מאמץ מצד משה להבין ולנצל את חוכמתו, עד שאמר אני עדיין מתקשה. אבל משה למרות הקושי לא התייאש וממשיך להשתדל ולהתאמץ, ולכן גם כשנצטוו לזרוק לאש, לא זרק בעצמו אלא נתן לבצלאל החכם בכדי שכשיזרוק ידע בדיוק מה הוא מצפה שיצא, ויכוון עם כל הבנתו וחכמתו למה שרוצה ושואף שיצא ביצירה זו למרות שנעשית בנס, דהיינו שמצד חוכמת האדם עשינו ככל יכולתנו, למרות שחייבים את עזרת הבורא וניסי הבורא, אנחנו עושים בו זמנית את המקסימום שאנחנו יכולים, וזה הספיק לבורא עולם כאילו משה עשה ממש, ככל הפירוט שמופיע במעשה המנורה.

נלמד גם אנחנו לעשות את המקסימום, ונשאף לשלמות למרות שזה נראה כבלתי אפשרי, וגם כשיהיו ניסים, מצדנו נעשה הכול להצליח תוך כדי הניסים ובסייעתא דשמיא.

ועשית מנורת זהב טהור... ירכה וקנה... ממנה יהיו (כה, לא) (רוני גולדברג)

רש"י: ירכה היא הרגל של מטה העשוי כמין תיבה, ושלושת הרגלים יוצאים הימנה ולמטה.

סבי הגה"ק רבי יחזקאל טויסיג ממטרסדורף זי"ע מסביר בספרו תפארת יחזקאל הסבר נחמד לשם מה הוזקקו לשלושה רגלים מאחר שכבר היה יכולה המנורה להיות נתמכת ע"י הירכה שעשויה כמין תיבה כדברי רש"י: ומסביר כך, משום דאיתא במשנה (אבות א.ב) "הוא היה אומר: על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". ובגמרא (יבמות קט:) "כל האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו. ואמר רב הונא: כל העוסק בתורה בלבד, דומה כמי שאין לו א-לוה וכו'". ובגמרא (עבודה זרה ה:) "אשריכם ישראל בזמן שעוסקים בתורה ובגמילות חסדים יצרם מסור בידם". ועל כן, הרוצה לזכות בכתרה של תורה, עליו לשלב עמה "עבודה וגמילות חסדים", ואז תורתו מתברכת, ויצרו מסור בידו.

והנה מנורה רמוזה לתורה כמאמר חז"ל (בבא בתרא כח:): הרוצה להחכים ידרים, וסימנך מנורה בדרום. אמנם כל האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו, ועל כן עליו לשלב כל הג' עמודים יחדיו, דהיינו, "תורה עבודה וגמילות חסדים". ולכן יש למנורה ג' רגלים, לרמז שרק אז יש קיום להתורה אור, אם משלב עמה כל שלושת העמודים!...

ולחידוד העניין אביא בפניכם את הסיפור הבא: עם התמנותו כרב בקהילת פראג, הרבה הגה"ק בעל הנודע ביהודה זי"ע להוכיח את בני עדתו על התרפותם מלהחזיק ידי עניים. משנוכח לדעת שדברי תוכחתו נופלים על אוזניים ערלות, הלך לרחובה של עיר, אל בין הסוחרים העומדים שם, ועשה עצמו מתעניין במכירת סחורה. כשראו זאת הסוחרים תמהו מאוד, מה לו לגאון הגדול בין הסוחרים. אחד הסוחרים אף הרהיב עוז בנפשו ושאלו על כך. ברוב חריפותו השיבו הנודע ביהודה: הנה אנחנו רואים כי שולחן שיש לו שלושה רגלים אם נחסרת לו רגל אחת, מניחים תחתיו איזה דבר וסומכים אותו, ושוב יכול השולחן לעמוד כבתחילה. אולם אם נשברת גם הרגל השנייה, אי אפשר לסמוך השולחן עוד, והעצה היא לקצץ חלק מהרגל השלישית עד שהשולחן יעמוד בגובה שווה עם שתי רגליו האחרות.

והנמשל: הנה חכמינו זיכרונם לברכה אמרו: (אבות פרק א' משנה א') "על שלושה דברים העולם עומד: על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". כאשר נחרב בית המקדש נשברה רגל אחת והיא "העבודה". באו חכמינו זיכרונם לברכה ואמר: איזוהי עבודה שבלב? תפילה, ונשאר העולם עומד כבתחילה. כעת, כאשר אנשי עדתנו קופצים את ידיהם מלחנן דלים, אזי גם הרגל השנייה גמילות חסדים נשברת, ואם כן, על מה יוכל העולם לעמוד ולהתקיים? על כן, אמרתי בליבי, אלך גם אני אל השוק ואשבור גם את הרגל השלישית התורה ואז יוכל העולם לעמוד ותבל בל תימוט...!

"ועשית מנורת זהב טהור מקשה תיעשה המנורה" (כה, לא)

במדרש (בראשית רבה ט"ז, ז) נא': אמר לו הקב"ה למשה ועשית מנורת זהב טהור, אמר לו משה כיצד נעשה אותה? עד שנטל הקב"ה מטבע של אש, והראה לו עשייתה. אעפ"כ נתקשה משה. אמר לו הקב"ה לך אצל בצלאל, והוא יעשה אותה, ואמר לבצלאל ומיד עשאה. " אמר הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור, שזה ארבעים שנה נתקשה בדברי המדרש, איך יתכן שמשה רבנו אדון הנביאים, התקשה בעשייתה, ובצלאל עשאה מיד?! עד שהגיע מעשה לידו ועל ידי זה הבין הביאור במדרש.

היה זה כאשר חתנו של הרה"ק בעל ה"אמרי אמת", נאלץ לעבור ניתוח, ואושפז בביה"ח בוורשא, ולאחר הניתוח נתהוו סיבוכים. בא ה"אמרי אמת" לבית החולים לבקרו, והתעניין אצל הרופא המנתח מה קרה? השיב הרופא: למה הדבר דומה? למלך שהייתה באוצרותיו אבן יקרה, ובה כתם קטן. המומחים הגדולים סירבו לטפל באבן, בידעם יוקרתה אצל המלך וחששו שמא מרוב התרגשות יפגע היהלום. מה עשו? מסרוה לבעל מלאכה פשוט, ובלי התרגשות הסיר את הכתם. המשיך הרופא, כן ידוע כשהמלכה, אשת הקיסר נפוליון נזקקה לטיפול רפואי, נמנעו הרופאים לטפל בה. הם קראו למיילדת כפרית שלא ידעה מי האישה, והכל בא על מקומו בשלום. הסביר הרופא המנתח, כך גם קרה לי הפעם, אצלי זה ניתוח קל ופשוט, ברם, ביודעי שאני מטפל בחתן המלך, בחתנו של הרבי, התרגשתי מאד, וכתוצאה מזה חלה הסתבכות.

כששמע הרבי את דברי הרופא אמר: עכשיו נתבארו לי דברי המדרש: משה רבינו בידעו עמקי הסודות וגודל קדושת המנורה, ירכה, קנה, גביעה, כפתוריה ופרחיה ומסיבה זו התקשה במעשה המנורה. לא כן בצלאל שלא היה במדרגה זו, הצליח לעשותה מיד...!

“ואת המשכן תעשה וגו’ כרובים מעשה חושב’ (כו א’) (הפרשה המחכימה - פרשת תרומה)

אם יסתכל האדם מעברו האחורי של אריגה יראה רק חוטים אחד על גבי השני – לכאורה בלא סדר, כל מיני חוטים מצבעים שונים מעורבים זה עם זה. אבל אם יהפוך את האריגה לצדו הפנימי, יראה כיצד מתגלית בפניו תמונה כה נהדרת ונפלאה המרהיבה כל עין. כך הוא גם בענייני העולם הזה, אדם יכול לראות כל מיני דברים לא ברורים, ויש לו על כך שאלות משאלות שונות. אולם צריך הוא לדעת שהוא נמצא רק מעברו האחורי של האריגה, אבל אם יראה מצדו האמתי יראה עד כמה הכל מדוקדק באר היטב להפליא.

מסופר על תלמיד הרמב"ן שקודם פטירתו מן העולם התחייב לרבו כי לאחר פטירתו מן העולם, יבוא אליו לפרש לו כמה דברים תמוהים שראה בעולם הזה. אך משנסתלק התלמיד לעולמו, נשתהה מלבוא, רק כעבור זמן רב, נתגלה אליו לפתע תלמידו, שאלו הרמב"ן למה לא הגעת מיד כפי שסיכמנו. השיב התלמיד: כשמגיעים למעלה פתאום הכל בהיר, הכל ברור, הכל מובן ואין שום שאלות.

וְאֶרְבָּעִים אֲדָנִי כֶסֶף תַּעֲשֶׂה תַּחַת עֶשְׂרִים הַקָּרֶשׁ שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד לְשֵׁנֵי יְדָתָיו וְשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד לְשֵׁנֵי יְדָתָיו (כו, יט) (אברהם לוי)

“אדוני” רק רגע!

בפרשת השבוע אנו קוראים על המפרט הטכני של בניין המשכן - הכולל פירוט מדויק של המבנה הפיזי על מידותיו ומרכיבי היסוד שלו, וכן פירוט כלי הקודש שציווה הבורא להכין ולהכניס לתוכו. כמובן שכל פרט ופרט בבניין המשכן היה מדויק ומדוקדק והכיל בתוכו סודות עמוקים ורמזים נשגבים וטמירים והיה מכוון כנגד שמות הקודש והעולמות העליונים בצורה מופלאה ביותר ולמעלה מהשגת אנוש (עיין אור החיים כ"ו א'), ואין ספק שעל כך נאמר “אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁפְכָה לוֹ” (תהלים קמ"ד ט"ו). אך ברשות הרבים וברשות היחיד וברשות הקוראים החביבים נתעמק הפעם באחד מפרטי המשכן, הלא הוא “הָאֶדָן”.

נתונים טכניים:

* מיקומם של האדנים היה מעל ומתחת קרשי המשכן.

* החומר ממנו עשויים היה “כסף”.

* צורתם הייתה “קובייה חלולה”.

* מטרתם לאחד ולחבר את הקרשים.

לכל קרש מקרשי המשכן היו בקצוות שתי רגלים מלמעלה ושתי רגלים מלמטה, ולכל “אֶדָן” נכנסו שתי רגלים משתי קרשי המשכן (לדוגמא: רגל אחת של קרש א' ורגל אחת של קרש ב'), ועל ידי הָאֶדָנִים התאחדו כל הקרשים מלמטה ומלמעלה והמשכן הפך ליחידה אחת. ומה כל כך מיוחד במידע הזה עד כדי כך שבחרנו להעלות אותו לכותרות ולהתמקד בו בפומבי? איזה מסר ושדר אנו כבר יכולים להוציא ממנו לחיי היום יום - אשר ישדרג אותנו מבחינה רוחנית וירומם אותנו עוד קצת בעבודת ה' ? האזינו אחי ורעי, הסכיתו ושמעו יְדִידֵי אֵת הַתּוֹכֵן הַעֲשִׂיר וְהַמָּסַר הַכָּבִיר שֶׁמִּלְמַדִּים אוֹתָנוּ אֲדָנֵי הַמִּשְׁכָּן, אֲשֶׁר הוּא חִיוּנֵי לְכָל אָדָם בְּאִשְׁרֵי הוּא. אֵךְ טָרַם נִצָּא לְדָרְךְ וְנִדּוּן בְּגוֹף הַמֵּאֲמָר - נִפְתַּח בְּהַקְדָּמָה צָרָה וְקִצְרָה, אֲשֶׁר תּוֹעִיל לָנוּ לְהַבְנֵת הַדְּבָרִים.

ובכן, אין זה סוד שבכל בית יש "אדון" - הלא הוא ראש המשפחה ירום הודו, הבעל של האישה... האבא של הילדים... זה שמנווט את ההשקפה וההליכות והצביון של הבית... האדם שְׁשִׁמוּרָה לו זכות המילה הראשונה והאחרונה בכל נושא... וכאן בעצם טמונה כל הבעיה. מדוע?

רבים וטובים ומתוקים וחמודים בטוחים שאֲדוֹן זו מילה נרדפת לשליט ועריץ ופריץ הרודה באנשיו בכל כוחו ומשתרר עליהם בכל נפשו ומשדר לבני עדתו בכל רגע שהוא הבוס הרשמי והמוכתר הבלעדי, ומי שְׁיִמְרָה את סמכותו ומרותו - יועמד על מקומו וייענש ביד קשה ובזרוע נטויה, ואותם אנשים חמודים אינם יודעים ידיעה פשוטה ובסיסית ומאוד עסיסית: אותיות השורש של המילה "אדון" הם האותיות "א - ד - נ", ובאותיות אלו בעצם רמוזה המהות והמטרה של האדון וצורת ההנהגה שלו - וכפי שמלמדים אותנו אדני המשכן, כדלהלן:

(א) הָאֲדֹן במשכן היה מונח למטה, על הארץ, במקום הכי נמוך, והיה נושא על גבו את כל משא קרשי המשכן. וזה מלמדנו שאדון אמתי הוא ההפך משוטר ונוגש ודיקטטור ושלתן אשר רוכב על כולם מלמעלה ומקריב את הציבור למען עצמו ונוחותו. "אדון אמתי" הוא אדם שנמצא מלמטה מתחת לכולם - ונושא על גבו את עול הכלל, ולמרות זאת הוא מתמודד עם התפקיד בדממה ולא מתמרמר מכך. ומהי מטרתו המרכזית של האדון?...

(ב) אֲדֹנֵי המשכן היו מחברים ומאחדים בין קרשי המשכן, ובאמצעותם עשרות קרשי המשכן הפכו ליחידה אחת. מטרת האדון הבעל והמנהיג "לאחד" את בני החבורה, ולתמוך ולחבר בין כולם. בין האישה לילדים הרכים, ובין הילדים הגדולים שבבית לילדים הקטנים, וכמובן שעל האדון מוטל לאחד את עצמו עם כל בני הבית. וכיצד באמת עושים זאת?...

(ג) הָאֲדֹן במשכן היה חלול. אדון אמתי אמור להיות "חלול" - בבחינת "צינור מעבר" שדרכו מועבר השפע לכולם והקשר עם כולם. במילים אחרות: אדון אמתי הוא האוזן קשבת של בני הבית, מעין "הכותל המערבי" שכולם פונים לשם בשעת צרה ושואבים ממנו תמיכה ועצה ועזרה, אדון אמתי צריך להיות פתוח לשמוע - ופתוח להשפיע ולעזור ולתמוך ולייעץ ולהושיע - כפי כוחו.

האמת היא שעל פי חכמנו ז"ל הדברים הרבה יותר עמוקים, ואלו תורף דבריהם הקדושים: גילו לנו חכמי התורה שהבעל הוא בבחינת "שמש" המשפיעה חום וחיות ואור על הסביבה, ואילו האישה בבחינת "ירח" אשר אין לו אור עצמי, ומקור האור שלו מגיע מקרני השמש הפוגעות בו ומאירות אותו.

בלשון חז"ל הבעל הוא כנגד בחינה שנקראת "קודשה בריך הוא" - משפיע (זוהר משפטים ק"ד ע"א), והאישה כנגד בחינה שנקראת "שכינתיה" - מקבל (ריקאנטי בראשית ב' כ"א, שומר אמונים הקדמון וויכוח ראשון אות כ"ז), וכמו שמצאנו בשיר השירים שהקדוש ברוך הוא נמשל "לבעל", וכנסת ישראל - השכינה - נמשלה שם "לאישה".

במילים מדויקות יותר, בורא עולם משפיע את השפע לזוג דרך הבעל - והבעל משמש כצינור חלול המעביר את השפע לאישה ושאר בני הבית, ואם הבעל חוסם את הקשר עם בני הבית ולא מעניק להם את השפע המגיע להם - אזי הוא בוגד בתפקידו וחטאו גדול ורם, והבעל הזה עובר על דברי הגמרא הקדושה שכתבה כך (חולין פד:): לעולם יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו [יסתפק במועט], ויכבד את אשתו ובניו "יותר ממה שיש לו" [שאם אין לו - אזי ילווה כסף עבור צרכיהם (מהרש"א שם)], שהן תלויים בו [עיני אשתו וילדיה נשואות אליו ומצפים "ממנו" למלאות חסרונם], והוא תלוי במי שאמר והיה העולם. ומי שמעמיק ומדקדק בדברי הגמרא הללו מבין שהדברים תקפים לא רק לגבי "מזון גשמי" - אלא גם על "מזון נפשי" כמו נשיאה בעול ומתן תמיכה ועצה בשעת צרה, שהרי הגמרא פתחה

במילים "לעולם יאכל אדם" ... והגמרא לא המשיכה באותה מטבע "ויאכיל את אשתו ובניו" ... אלא כתבה "ויכבד את אשתו ובניו" ... ומדוע שינתה הגמרא את הלשון? להורות לנו שהאדם צריך להשקיע בבני ביתו את כל מה שנכנס במילה "כבוד"! מזון, תמיכה נפשית, עצה בשעת צרה, נשיאה בעול וכו'. אין ספק שמי שמבין זאת היטב וחי כך וליבו "חלול ופתוח" כלפי בני ביתו, אזי האחדות המושלמת מנת חלקו והוא ואשתו וילדיו נהפכים ליחידה אחת, ממש כפי שהאדנים איחדו את כל הקרשים למשכן אחד.

ד) ציננו מקודם שאָדְנִי המשכן היו מונחים מלמטה - והם נשאו את כל המשא הכבד והעצום של קרשי המשכן, ולמדנו מזה שכך צריך להתנהג אדון אמתי כלפי עדתו, ולא להיות שליט ועריץ עליהם. כעת, לאחר שעיקלנו את הנקודה הזו, אפשר להוסיף את העדכון הבא: אומנם אָדְנִי המשכן היו מלמטה, מתחת לקרשי המשכן, אך בל נשכח שגם בו זמנית היו אדנים מלמעלה - מעל הקרשים. ומה זה מלמדנו?

אמת ויציב! הבעל אמור להיות מלמטה ולסחוב את משא הבית, זהו תפקידו וחובתו. אך מצד שני הוא לא אמור להיות נטול דעה וחוט שידרה אשר דעתו כפופה לבני הבית, אלא הוא צריך להיות מעל כולם - בבחינת מנהיג ומכוון ומורה דרך ומנווט. חובתו לעמוד בפרץ ולשמור על צביון הבית וטהרת ההשקפה הצרופה, ואל לו להיכנע לאף אחד בערך עליון זה. הבעל אומנם נמצא מלמטה מתחת לכולם, הוא היסוד והמעמיד, אך בו זמנית הוא גם נמצא מלמעלה ושומר על צביון הבית.

חובת הבעל לזכור שהוא בבחינת סֶלֶם מְצַב אֲרָצָה - אָדָן תחתונה שנושאת את כולם, אך בו זמנית וְרָאשׁוּ מְגִיעַ הַשָּׁמַיְמָה - הוא גם אָדָן עליונה שנמצאת בפסגה מעל כולם, וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֵל-לְקִים עֲלֵימָם וְיָרְדִים בו - בו תלויה היראת שמים של כולם - העלייה הרוחנית או הירידה שלהם חלילה.

ה) במשכן היו אָדְנִים רבים אשר היו צמודים זה לזה - וזה לא הפריע לאף אחד מהם, והם אף ידעו לעבוד בהרמוניה נפלאה (כל חצי קרש היה מחובר לְאָדָן אחרת). המסר חד וברור כראש הגפרור ואי אפשר להזיז ממנו אפילו פירור, וניתן לסכמו במילה אחת. מידות! אדון אמתי צריך שיהיה בעל מידות, ואין כוונתנו למידות פיזיות של עובי (העניבה) והיקף (הכרס) ואורך (הזקן) וגובה (הנוצה שעל הכובע), אלא לתכונות הנפש ולמפרט הטכני הפנימי שיהא מאוד אצילי וטהור. ענווה, חסד, אהבת שלום וכו', רק כך ניתן להחזיק בית עד 120, מבלי להיכנס לסכנה של מלחמת עולם שלישית ושלישית.

ג.ב. לא נעים לחטט בנושאים הללו, אבל כאן המקום לציין ולצנן ולעדכן הרבה אנשים בנתון הבסיסי הבא: 99% מבעיות שלום בית - מה שמכונה היום "משבר הנישואין", זה עניין של משחקי כבוד ומידות לקויות שבני הזוג לא דאגו לסדר ולתקן בטרם נישואיהם. ומדוע זה כל כך חמור? מה רע "בבערך מושלם"?

תארו לעצמכם שרופא שיניים יעבוד עם כלים של "בערך". במקום להשתמש עם פינצטה קטנה ועדינה ומקדחה מיניאטורית ואָזְמֵל פצפון - הוא ישתמש עם מפתח שבדי ואזמל של בנאים ומקדחה של קירות. הוא אומנם יעשה את אותו עבודה שהוא למד באוניברסיטה, רק שהכלים שלו יהיו יותר אגרסיביים וגסים. כיצד תראה העבודה שלו? אין ספק שיאָמַר עליה הפתגם המפורסם "הניתוח הצליח - אבל החולה מת". ואם זה כך אצל רופא שיניים, על אחת כמה וכמה שזה חמור שבעתיים בחיי הנישואין. מדוע? בני זוג אמורים לעבוד כל חייהם על פיתוח הקשר והאחדות ולהגיע לחיבור נשמתי מושלם - כפי שנאמר בתורה "על כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד (בראשית ב' כ"ד)" "לנשמה אחת" [כאשר התורה מדברת על גוף האדם היא לא מתכוונת לבשר הפיזי שלו אלא לנשמה הנמצאת בתוכו (כמבואר בקונטרס חוט המשולש, שאלה שניה, פיסקה המתחילה במילים "ועל שאלה...")].

ואיך מלחמים ומאחדים נשמות? מה הם כלי העבודה שצריך להשתמש בהם בפרויקט רגיש זה? "מידות מושלמות". אך כאשר המידות חסרות ומעוותות ולא תקינות, לא שייך לבצע עימם את המלאכה הקדושה והרגישה.

והשאלה נשאלת: איך יכול האדם להפיח בקרבו רוח טהרה ולהזדכך בעבודת המידות - ובפרט כלפי אשתו וילדיו? התשובה טמונה בידיעה הבאה:

ו) האֲדָנִים היו במשכן הקדוש, וגם "האדון" - הבעל - משרת במשכן, בבית המקדש. מבואר בספרים הקדושים שפיתו של אדם בבחינת "בית המקדש", חדר השינה בבחינת "קודש הקודשים", המיטות שבחדר בבחינת "ארון העדות", הבעל והאישה בבחינת "הכרובים", וכמו שהשכינה הייתה מצטמצמת בין הכרובים - כך גם איש ואישה שזכו השכינה מצטמצמת ביניהם, ועל כל בית ובית נאמר "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם" (שמות כ"ה ח').

בקיצור, בית האדם הוא בית המקדש האישי שלו ושל רעייתו! (מקורות: משנה תענית ד' ח', יומא נ"ד ע"א בסוף העמוד, במצודת דוד ומלבי"ם מלכים ב', י"א ב'). וכיוון שהאדם הוא בבחינת אֲדָן בבית המקדש - עליו להכיר ברום מעלתו ולהתעמק בעוצמת תפקידו, ולהתאמץ לכבד את מעמדו. מה כוונת הסופר והמשורר? אם בית המקדש היה נבנה היום והיו מציעים למושיקו את הזכות הנפלאה לשטוף שם את הרצפה ולדאוג לניקיון שהשטח שעל יד פתח קודש הקודשים. וכי הוא היה מסרב? ברור שלא! ומה היה קורה אם יום אחד היה מגיע למושיקו איזה ליצן ולוחש לו באוזן "איזה רדוד אתה... משמש פועל ניקיון... לא חבל"... כיצד מושיקו היה מתייחס לאותו אדם? יותר נכון לשאול: האם מושיקו בכלל היה מתייחס אליו?

יהודי יקר, יהודי חביב, אתה נבחרת משמים להיות הבוס והפטרוני של בית המקדש האישי שלך. לא פועל ניקיון, אלא בעל ומנהיג בחסד עליון. תעריך את התפקיד והמשרה ותתעמק בעומק המטרה, זכור שעליך הוטלה מלאכה כבירה של "עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, (התורה הטילה את התפקיד הזה על הבעל), וחכמנו גילו לנו שאם הבעל מצליח במלאכה ומביא את האחדות אל ביתו - אזי ביתו מקבל חותמת משמים של "מושלם" והשכינה הקדושה שוכנת בבית הזה. בעל יקר! האם יש תפקיד יותר בכיר וכביר מזה? אין ספק שאם תתעמק בידיעה הזו תישאר נאמן למטרה ולבורא - וכל השטויות מסביב יתגמדו בעיניך, תדע להחליק כל תרעומת ולהמתיק כל מחלוקת, ותצליח לעבור בשלום את המאה ועשרים שנה - כפי הסיפור המפורסם הבא:

לפני מספר שנים נפטרה לבית עולמה אחת מהנשים הגדולות בישראל - הלא היא הרבנית אוירבך מנוחתה עדן, ובהלווייתה אמר בעלה הצדיק את המילים הבאות: "רגילים לבקש מחילה מן הנפטר בשעת ההלוויה, [אבל] את יודעת שאין לי על מה לבקש מחילה - משום שכל חיינו היו על פי השולחן ערוך. אך אם בכל זאת היה בינינו דבר מה, הריני מבקש מחילה".

לאחר מכן שאל אחד המקורבים את הרב: "האם המצב היה באמת כזה מושלם?" והרב ענה לו: "אתה חושב שלא היו בינינו ויכוחים בחיים? ודאי שהיו. אבל תמיד דברתי על העניין הנדון - ולא באופן אישי, ומעולם לא אמרתי לה מילה שיכולה להשתמע כפגיעה בה".

הסיפור המאלף הזה מראה לנו בחוש כיצד אדם מושלם אמור להתנהג בתוך ביתו. מותר להתעקש על עקרונות ולהביע דעה בבית כשצריך, אך חובה על הבעל להקפיד על שלושה כללים:

ו) שהעקשנות שלו תהיה מבוססת על פי השולחן ערוך - על פי דעת תורה, ולא מחמת סיבות אחרות כמו משחקי כסאות וכבוד וכו'.

(2) לדבר על העניין הדרוש תיקון - ולא להתקיף את האישה על הדרך ולרמוס את כבודה.

(3) להיזהר לא להשחיל שום משפט שעלול לפגוע באישה - אפילו לא בעקיפין. ואם כבר נכנסנו לנקודה הזו - כאן המקום להעלות עדכון מאוד חשוב שרבים לא מודעים לו, וגם מי שמודע לו - בשעת מעשה לא תמיד זוכר את העדכון הזה, וחובה לשנן אותו תמיד:

אחד הכלים ההרסניים המונעים את האדם מהשגת התורה, זה "כעס והקפדה". ואפילו במקרים שהאדם צודק ויש לו את כל הסיבות שבעולם לכעוס, יידע נאמנה שאם הוא יכעס - הכעס ימנע ממנו את השגת התורה, ולכן עליו רק "להעמיד פנים" של אדם כועס - אך בתוך ליבו להיות שליו ושקול ומתון, כפי שהדריך אותנו הרמב"ם (דעות ב' ג'). ובכדי להבליט את הדברים ולחדד את עוצמתם, נצטט כאן את לשון חכמנו בעניין: כי כל המקפיד - אפילו עם סיבה - יבטל ההשגה [בתורה]. וביותר צריך להיזהר מלהקפיד על אשתו, אפילו עם סיבה. וכפי מה שיתרחק מהכעס וההקפדה - כן תהיה השגתו בתורה, ואלו הן שני עמודים גדולים שבכל המידות - ואל תשכח. (שומר אמונים הקדמון, הקדמה שנייה, סוף הצעה שלישית)

עד כאן ראינו שישה יסודות שניתן לשאוב מאדני המשכן. אומנם ציירנו אותם בעיקר על בני זוג, אך העיקרון שייך בכל אדם הקשור לסמכות והנהגה. בעל ואישה... רב וקהילה... מורה ותלמידים... ואשרי המנהיג - המנהיג עצמו בדרך סלולה זו, אין ספק שה' יעזרו ויצליח דרכו ויימנע אותו משגיאות ותקלות. ומי לא חפץ בכך?

"וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו את כל אשר ציווה ה'..."

שואל הרב לייב חסמן זצ"ל: מהו חכם לב?! הרי כמה שידוע לנו החכמה נמצאת במוח, ומדוע משייכת התורה את החכמה ללב?!

והוא מתרץ במתק שפתיו: "חכם מוח" זהו אחד שקנה חכמה - ניתן לומר עליו שהוא חכם אך אין קשר בין חכמתו למעשיו. דוגמת חמור נושא ספרים... נדמיין לעצמנו רופא שיניים האוכל מדי יום ממתקים לרוב... הוא חכם - הוא רופא, אבל מעשיו מעידים שהיא - החכמה, נשארה במוח ולא באה לידי ביטוי במעשה. לעומתו "חכם לב" החכמה מונחת אצלו לא רק בראש אלא גם בלב. היא באה לידי ביטוי במעשים שלו - חכמתו ניכרת.

דוגמא אמתית לחכם לב ניתן היה לראות אצל רב ירוחם ממיר זצ"ל: מסופר שפעם עלה לרכבת ותוך כדי הכניסה לקרון עם כל הדוחק והצפיפות, הבחין שנשמטה הכפפה מידו. במבט חטוף רגע לפני שהדלתות נסגרו הוא הספיק לראות אותה על הרציף כשהיא נתונה למרמס העוברים ושבים. הדלתות נסגרו ובהחלטה של השנייה האחרונה הוא זרק את הכפפה שנותרה לו החוצה - אל הרציף. הדלתות נסגרו והרכבת החלה בנסיעתה כשבבת חיוך על פניו של הרב.

אחד התלמידים שצפה במתרחש, אזר אומץ, ניגש אל הרב ושאלו: "מדוע הרב זרק את הכפפה השנייה לא די שאחת הלכה לאיבוד?! השיב הרב: אני כבר לא יוכל להשתמש באחת, לפחות זה שימצא את שתיהן - ייהנה מהן..."

כל אחד יכול היה להגיע למסקנה כזו אבל שעתיים לאחר מכן... ההחלטה הזו של הרגע האחרון, מעידה שהחכמה לחשוב מה יצא לשני מזה... היא חלק ממנו. זו חכמת לב..

לעבודת המשכן צריך חכמי-לב. החכמה נמצאת בשכל, לא בלב... מה זה חכם-לב?! פעם אחת היה איזה בדואי שהלך לבית עולמו. הבדואי הזה השאיר שלושה ילדים ושבעה עשר גמלים. כשפתחו את צוואתו גילו שהוא ביקש להוריש לבנו הבכור חצי מהגמלים, לשני שלישי מהגמלים, ולשלישי תשיעית מהגמלים שברשותו. שלושת הבנים הבדואים ניסו לחלק את זה, אך ללא הצלחה 17. לא מתחלק לא לשתיים, לא לשלוש וגם לא לתשע. הלכו אל הקאדי שלהם. הקאדי חשב וחשב, אך לא הצליח לפתור את הבעיה, אך אמר להם כי אם ילכו לרב של היהודים, הוא בטח כבר יפתור להם את החלוקה. הלכו לרב של היהודים: "מורנו ורבנו, עטרת ראשנו – מה עושים?! שטחו בפני הרב את הבעיה, והוא ענה להם: "אתם באמת צודקים, זו בעיה קשה, אבל אני אפתור לכם אותה. גם לי יש גמל אחד, קחו אותו ותנסו להתחלק...". לקחו הדואים את הגמל, ופתאום הכל הסתדר. נהיו להם 18 גמלים. נתנו מחצית לבכור – 9 גמלים. שלישי לשני – 6 גמלים, ותשיעית לקטן – 2 גמלים. אך דא עקא נשאר להם גמל אחד מיותר... באו הבדואים אל הרב: "רבנו, חילקנו את הגמלים, אבל נשאר לנו גמל אחד עודף." אמר להם הרב: הסתדרתם? מצוין, עכשיו תחזירו לי את הגמל בחזרה...".

חכמים יש הרבה, בכל אוניברסיטה תמצאו הרבה חוקרים ופרופסורים חכמים... אבל החכמה הזאת היא חכמה שנשארת בשכל ותו לא. היא לא באה לידי ביטוי במעשים של אותו אדם, הוא נשאר בהמה.

משנכנס אדר (א) מרבנים בשמחה ... (מתוק מדבש!, עלון 66 - הרב ברוך בוקרה שליט"א)

איך בדיוק ניתן להרבות בשמחה למרות הקשיים? וחשבנו לומר בס"ד בהקדים רעיון נפלא ששמעתי מהרב אלימלך בידרמן שליט"א:

הקדמה: בתורה ישנם שתי מצוות הקשורות לפדיון בכור: בכור חמור: 'ופטר חמור תפדה בשה' בכור אדם: 'וכל בכור אדם בבניך תפדה' ואיך פודים? 'ופדוייו מן חודש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים בשקל הקודש' מדוע בכור חמור פודים בשה ובכור אדם בחמשה שקלים? התשובה: 'חמור' מלשון 'חומריות' ולכן 'פטר חמור' פודים 'בשה'. 'בשה' ר"ת - הכל בידי שמים. כל מה שיש לנו זה מה'. אבל הסכנה היא שכאשר נולד לו בן הוא יאמר 'הכול בידי שמים' וגם עניין חינוך הבן לתורה שיהיה גם בידי שמים. כאן באה התורה ואומרת לא יקירי, ליראת השמים תדאג אתה. ולכן פודים את הבן ב'חמש' מטבעות. ר"ת - חוץ מיראת שמים. לפי זה משנכנס אדר שהוא חודש שבו א'-דר. הקב"ה שהוא אלופו של עולם דר בינינו, צריכים להרבות בשמחה. בשמחה' ר"ת - הכל בידי שמים חוץ מיראה. הידיעה הזו היא שתביא לנו שמחה אמיתית.

חידון לפרשת תרומה

הצג תשובות

1. מהן ארבע האותיות המשותפות לשמם של שלושה פריטים שונים במשכן?
2. מהו כלי המשכן שמידותיו כוללות שלושה חצאי מידה.
3. באיזה הקשר מוזכרות טבעות בפרשה זו? (4 תשובות)
4. מהם שני הפריטים שקשורים למשכן, ששמם נכתב בשתי אותיות זהות בלבד?
5. היכן עוד מוזכרים בתורה כרובים, מלבד הכרובים שהיו במשכן?

6. למה היתה יד אך לא אצבעות?
7. באיזה הקשר מוזכר בפרשה זו המספר 50? (2 תשובות)
8. באיזה הקשר מוזכרים בפרשתנו איש ואחיו?
9. באיזה הקשר מוזכרות בפרשתנו אישה ואחותה? (2 תשובות)
10. מהם ששת אברי הגוף האנושיים שמוזכרים בקשר למשכן?

תשובות לחידון פרשת תרומה

הסתר תשובות

1. מהן ארבע האותיות המשותפות לשם של שלושה פריטים שונים במשכן?

האותיות כ', פ', ר' ו-ת' מופיעות בשם של שלושה פריטים שונים במשכן: הכפורת שמכסה את ארון הברית (שמות כה יז), הפרוכת שמפרידה בין הקודש לקודש הקדשים (כו לא), וצורת הכפתור - העיטורים העגולים - שבמנורה (כה לג).
2. מהו כלי המשכן שמידותיו כוללות שלושה חצאי מידה.

אורכו של ארון הברית הוא שתיים וחצי אמות, גובהו אמה וחצי ורוחבו אמה וחצי (שמות כה י).
3. באיזה הקשר מוזכרות טבעות בפרשה זו? (4 תשובות)

לארון הקודש (שמות כה יב), לשולחן (כה כו) ולמזבח הנחושת (כו ו) חוברו טבעות, שלתוכן היו משחילים מוטות כדי לשאת אותם. בנוסף, לקורות המשכן היו טבעות שדרכן הושחל מוט שתמך במבנה (כו כט).
4. מהם שני הפריטים שקשורים למשכן, ששם נכתב בשתי אותיות זהות בלבד?

המילים וו (קרבן – שמות כז י), ושש (פשתן – שמות כה ד עם רש"י), מורכבות משתי אותיות זהות בלבד.
5. היכן עוד מוזכרים בתורה כרובים, מלבד הכרובים שהיו במשכן?

בפרשת בראשית, מסופר שא-לוקים הציב שני כרובים כדי לשמור על הדרך לעץ החיים (בראשית ג כד).
6. למה הייתה יד אך לא אצבעות?

בתחתיתו של כל אחד מעמודי המשכן היו שני זיזים בולטים שמכונים ידות (שמות כו יז).
7. באיזה הקשר מוזכר בפרשה זו המספר 50? (2 תשובות)

בכל אחת מיריעות המשכן היו 50 לולאות, שחוברו בעזרת 50 קרסים (שמות כו ה-ו); רוחבה של חצר המשכן היה 50 אמה (כו יב).

8. באיזה הקשר מוזכרים בפרשתנו איש ואחיו?

התורה אומרת שפני הכרובים צריכים לפנות "איש אל אחיו" (שמות כה כ).

9. באיזה הקשר מוזכרות בפרשתנו אישה ואחותה? (2 תשובות)

יריעות המשכן היו מחוברות זו אל זו כ"אישה אל אחותה" (שמות כו ג,ו). הבליטות (ידות) בתחתיתו של כל אחד מעמודי המשכן היו מקבילות "אישה אל אחותה" (כו ז).

10. מהם ששת אברי הגוף האנושיים שמוזכרים בקשר למשכן?

חלקי הגוף הבאים מוזכרים בהקשר המשכן: צלע – ביחס לצדדיהם של רבים מהפריטים במשכן (שמות כה יב, כו, כ). פנים – ביחס לפני הכרובים (כה כ), ללחם הפנים (כה ל) ולפריטים נוספים. ידיים (ידות) – ביחס לבליטות בתחתית העמודים (כה ז). ראש – לגבי קצותיהם העליונים של העמודים (כו כד). כתף/ביחס לשני הצדדים הקצרים יותר (15 אמה כל אחד מהם) שבתוכם נמצא שער החצר (כז יד-טו). ירך – ביחס לבסיס המנורה (כה לא)

חידון השבוע - תרומה

הצג תשובות

מאת הרב יהושע שקדי.

א	שפחה בפרשתנו מצויה פעמים שלמה ופעמים חצויה	אמה	<input type="text"/>
ב	אסור שמהארון יסור	בדים	<input type="text"/>
ג	בפרשתנו יש המון ונגנב מהארמון	גביעים	<input type="text"/>
ד	צריך לעשות סיר ואת זה מהמזבח להסיר	דשן	<input type="text"/>

הפרוכת ליד קודש הקדשים עמדה מה היה תפקידה?	ה	<input type="text"/> הבדילה
אות בשביל לתלות	ו	<input type="text"/> וו
שאלת מבחן מה היה בארון מזבח הזהב ובשולחן?	ז	<input type="text"/> זר
דפים לציור זה יכול להיות עשויים מ'שתי אחיות'	ח	<input type="text"/> חוברות
מידה קטנה ובלשון חכמים הניקוד השתנה	ט	<input type="text"/> טופח
שש ועוד חמש לאהל במשכן זה משמש	י	<input type="text"/> יריעות
מה הקשר מלאך תינוק אריה ונשר	כ	<input type="text"/> כרוב
עשוי מתכלת ואת הקרסים מקבלת	ל	<input type="text"/> לולאות
מגרש מה שהיה בתוך הקרש	מ	<input type="text"/> מבריח

חלול כמו לול	נ	נבוב <input type="text"/>
הבת של אשר ומהמשכן זה נושר	ס	סרח <input type="text"/>
למספר הכוכבים שראה יוסף עוד שם התוסף	ע	עשתי <input type="text"/> עשר
פינה ומצוה בגינה	פ	פאה <input type="text"/>
למשכן ולארון – אחד הצדדים ולצורך כך, ה' את האדם הרדים	צ	צלע <input type="text"/>
ליכנס שם אסורים חוץ מיום הכיפורים	ק	קדש <input type="text"/> הקדשים
סוג של תפירה משני הצדדים אותה צורה	ר	רוקם <input type="text"/>
מספר בד שנתפר	ש	שש <input type="text"/>
הפְּרָשָׁה וְהַפְּרָשָׁה	ת	תרומה <input type="text"/>

